gemeente Capelle aan den IJssel

SAXION University of Applied Sciences

Verstoorde veiligheidsbeleving in Capelle aan den IJssel

Resultaten van meta analyses op de buurtmonitor 2013, 2015 & 2017
en een nieuwe meting onder het burgerpanel 2018

Auteurs:
Dr. Remco Spithoven, Lector Maatschappelijke Veiligheid, Hogeschool Saxion
Loes Gloudemans MSc., Analist Unit Veiligheid, Gemeente Capelle a/d IJssel

Een verdiepend onderzoek naar de aard en achtergronden van de veiligheidsbeleving van inwoners van Capelle aan den IJssel. Uitgevoerd door Hogeschool Saxion, lectoraat Maatschappelijke Veiligheid in samenwerking met en in opdracht van gemeente Capelle aan den IJssel, concern Veiligheid.

November 2018

Inhoudsopgave

Samenvatting **5**

1. Inleiding **6**

2. Ontwikkelingen van 'het onveiligheidsgevoel' in Capelle aan den IJssel **7**

3. Een ander denkkader: *Verstoorde* veiligheidsbeleving **9**

4. Meta analyses op de buurtmonitor 2013, 2016 & 2017 ..... **13**

4.1 Beschrijvende statistieken voor alle wijken in Capelle aan den IJssel 13

4.2 Verklarende statistieken voor Middelwatering West, Oostgaarde Noord en Schenkel 15

4.2.1 Middelwatering West 16

4.2.3 Schenkel 16

4.2.3 Oostgaarde Noord 17

5. Een nieuwe meting onder het burgerpanel 2018 ..... **18**

5.1 Cruciale veranderingen in de nieuwe meting 18

5.2 Verklarende statistieken op basis van de nieuwe meting 19

5.2.1 Verklarend model op basis van het totale online burgerpanel 19

5.2.2 Middelwatering West 20

5.2.3 Schenkel 21

5.2.4 Oostgaarde Noord 21

5.2.2 Conclusie verklarende statistiek burgerpanel 2018 22

6. Beleidsadvies **23**

6.1 Vuistregels voor de algemene omgang met 'onveiligheidsbeleving' 23

6.2 Aanpakken van overkoepelende oorzaken van 'verstoorde veiligheidsbeleving' in Capelle 23

6.3 Aanpakken van 'verstoorde veiligheidsbeleving' in Middelwatering West 26

6.4 Aanpakken van 'verstoorde veiligheidsbeleving' in Schenkel 26

6.5 Aanpakken van 'verstoorde veiligheidsbeleving' in Oostgaarde Noord 27

6.6 Aansluiten op de beleving in andere wijken 27

6.7 Mogelijkheden voor vervolgonderzoek 28

Bijlage 1 – Factsheets wijken 2013-2017 ..... **31**

Factsheet Capelle West 32

Factsheet s'Graveland 35

Factsheet Middelwatering West 38

Factsheet Middelwatering Oost 41

Factsheet Oostgaarde Zuid 44

Factsheet Oostgaarde Noord 47

Factsheet Schenkel 50

Factsheet Schollevaar Zuid 53

Factsheet Schollevaar Noord 56

Factsheet Fascinatio & Rivium 59

Bijlage 2 – Specifieker meten van veiligheidsbeleving **62**

Samenvatting

De Rekenkamer Capelle a/d IJssel (2017) constateerde in haar rapport dat de gemeente Capelle aan den IJssel haar doelstelling ten aanzien van subjectieve veiligheid in 2018 waarschijnlijk niet zal behalen. In dit onderzoek gaat we in opdracht van de gemeente Capelle aan den IJssel nauwkeurig na welke wijken aandacht op dit thema behoeven en hoe de veiligheidsbeleving in deze wijken kan worden verbeterd. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt: *Op welke wijze kan de gemeente Capelle aan den IJssel verstoorde veiligheidsbeleving onder haar burgers aanpakken?* Wij vatten onderstaand onze bevindingen kort en bondig per deelvraag samen.

Deelvraag 1: In welke wijken is er sprake van een 'verstoorde veiligheidsbeleving'?
Onder verstoorde veiligheidsbeleving verstaan wij (Spithoven, 2017b, p. 7): *'Een significant negatievere – en problematisch ervaren – veiligheidsbeleving van buurtbewoners, in vergelijking met dezelfde buurt op een eerder meetmoment en/of ten opzichte van gelijktijdige metingen van andere, vergelijkbare buurten.'* Uit een meta analyse op de buurtmonitor van de gemeente Capelle aan den IJssel voor de jaren 2013, 2015 en 2017 is gebleken dat er sprake is van 'verstoorde veiligheidsbeleving' in de wijken (I) Middelwatering West; (II) Schenkel en (III) Oostgaarde Noord. In de overige wijken bleek de onveiligheidsbeleving na statistische toetsing stabiel te zijn. De splitsing van de wijken Middelwatering en Oostgaarde in deelgebieden is door het CBS gemaakt. Wij volgen deze indeling met het oog op precisie.

Deelvraag 2: Hoe kunnen onveiligheidsgevoelens specifieker worden gemeten?
De meting van 'onveiligheidsbeleving' in buurtmonitor van Capelle kon worden aangescherpt op de vraagstelling en door het toevoegen van relevante achtergronden aan de meting. De gemeente Capelle aan den IJssel kan onveiligheidsgevoelens onder haar burgers specifieker meten door kortweg I) het concept gelaagd aan te vliegen; II) specifiekere vragen op te nemen; III) expliciet te vragen in hoeverre de beleving problematisch is; IV) relevante psychologische kenmerken ook te meten en V) de invloed van maatschappelijk onbehagen mee te wegen. In bijlage 2 zijn deze suggesties concreet uitgewerkt. De aangescherpte vragenlijst is door 602 respondenten van het online burgerpanel van Capelle aan den IJssel ingevuld. Hieruit bleek dat de 'onveiligheidsbeleving' in heel Capelle aan den IJssel - en in de wijken Middelwatering West, Schenkel en Oostgaarde Noord - gestuurd wordt door een doorwerking van (IV) de maatschappelijke beleving van onveiligheid en (V) maatschappelijk onbehagen.

Deelvraag 3: Welke verklaringen voor deze 'verstoorde veiligheidsbeleving' zijn er per wijk zichtbaar?
Voor elk van de drie nader onderzochte wijken wordt de 'verstoorde veiligheidsbeleving' in de basis verklaard door een samenspel van in de buurt ervaren (I) overlast; (II) criminaliteit; (III) sociale disorganisatie. Per onderzochte wijk vonden we de volgende, specifiekere oorzaken:

Middelwatering West	Schenkel	Oostgaarde Noord
- Negatiever oordeel over de wijk; - Beleefde toename van inbraak, beschadiging van auto's en geweld; - Toename beleefde overlast van verloedering en omwonenden; - Ervaren afname van sociale samenhang.	- Negatiever oordeel over de wijk; - Beleefde toename van overlast van verloedering en geluid; - Ervaren afname van sociale samenhang; - Negatiever oordeel over de fysieke kwaliteit van de buurt.	- Negatiever oordeel over de wijk; - Beleefde toename van geweld; - Beleefde toename van overlast van verloedering, jongeren en drugs; - Toename van beleefde eenzaamheid; - Negatiever oordeel over de fysieke kwaliteit van de buurt.

Deelvraag 4: Welke beleidsdoelstellingen en –maatregelen kan Capelle a/d IJssel treffen?
Naast een aantal vuistregels in de omgang met 'onveiligheidsbeleving', specifieke adviezen voor de nader onderzochte wijken Middelwatering West, Schenkel en Oostgaarde Noord, adviseren wij de gemeente Capelle aan den IJssel overkoepelend om: (I) de doelstelling ten aanzien van onveiligheidsbeleving aan te passen in het tegengaan van 'verstoorde veiligheidsbeleving'; (II) beleefde criminaliteit en (III) overlast in de wijken aan te pakken; (IV) burgers te stimuleren in hun gevoel van persoonlijke controle over criminaliteit; (V) waar mogelijk sociale disorganisatie in buurten en wijken aan te pakken; (VI) bewust te zijn van de indirecte invloed van maatschappelijk onbehagen; (VII) recht te blijven doen aan een functionele beleving van onveiligheid en *last but not least* (VIII) lokale verhalen achter de cijfers bij een diverse afspiegeling van buurtbewoners op te halen.

1. Inleiding

De Rekenkamer Capelle a/d IJssel constateerde in haar rapport (2017) dat de gemeente Capelle aan den IJssel haar doelstelling ten aanzien van subjectieve veiligheid waarschijnlijk niet zal behalen. Deze doelstelling luidt: “De onveiligheidsbeleving (subjectieve veiligheid) in de gemeente is gedaald naar 25% in 2018, tegenover 30% in 2013, gemeten via de vraag hoe vaak voelt u zich wel eens onveilig in uw eigen buurt. Meer in het bijzonder ligt de focus op het verbeteren van de veiligheidsbeleving in de buurten waar deze nu significant lager is dan gemiddeld.” (Gemeente Capelle a/d IJssel, 2015, p. 18). De door de Rekenkamer geraadpleegde metingen tonen in 2017 een onveranderde beeld voor de veiligheidsbeleving in Capelle. Daarnaast benadrukt de Rekenkamer Capelle a/d IJssel de noodzaak om veiligheidsbeleving nauwkeuriger te meten en het gevoerde beleid ter verbetering van deze beleving concreter te maken (Rekenkamer Capelle a/d IJssel, 2017).

De *doelstelling* van dit onderzoeksrapport luidt:
In kaart brengen hoe de gemeente Capelle aan den IJssel verstoorde veiligheidsbeleving onder haar burgers kan aanpakken.

De *hoofdvraag* bij deze doelstelling luidt:

Op welke wijze kan de gemeente Capelle aan den IJssel verstoorde veiligheidsbeleving onder haar burgers aanpakken?

Inzichten uit internationale wetenschappelijke studies naar het aanpakken van onveiligheidsbeleving benadrukken de noodzaak om op lokaal niveau op zoek te gaan naar achterliggende, concrete vraagstukken (Spithoven, 2017a&b). Deze focus is de aanzet geweest tot de ontwikkeling van het concept *‘verstoorde veiligheidsbeleving’* als aangescherpte probleemdefinitie in het aanpakken van onveiligheidsgevoelens in de praktijk (Spithoven, 2017b).

De *deelvragen* bij de hoofdvraag luiden:

1. In welke wijken binnen de gemeente Capelle aan den IJssel is er sprake van een ‘verstoorde veiligheidsbeleving’?
2. Hoe kan de gemeente Capelle aan den IJssel onveiligheidsgevoelens onder haar burgers specifieker meten?
3. Welke verklaringen voor deze ‘verstoorde veiligheidsbeleving’ zijn er per wijk zichtbaar in de voor handen zijnde data?
4. Welke beleidsdoelstellingen en -maatregelen kan de gemeente Capelle aan den IJssel in het volgende integraal veiligheidsplan opnemen en de veiligheidsbeleving van de inwoners van de onderzochte wijken verbeteren?

Het lectoraat Maatschappelijke Veiligheid van Hogeschool Saxion versterkt de gemeente Capelle aan den IJssel met dit rapport in haar aanpak van gevoelens van onveiligheid onder burgers door nauwkeuriger na te gaan welke wijken aandacht op dit thema behoeven en wat daar volgens metingen de verklaringen voor zijn. Vervolgens adviseren wij hoe de gemeente Capelle aan den IJssel veiligheidsbeleving onder haar burgers specifieker kan meten op basis van een aangescherpte meting onder het burgerpanel. Afsluitend brengen wij een algemeen en wijkspecifiek advies uit.

2. Ontwikkelingen van ‘het onveiligheidsgevoel’ in Capelle aan den IJssel

In de jaren 2013, 2015 en 2017 is een groot aantal inwoners van de gemeente Capelle aan de IJssel gevraagd de bewonersenquête in te vullen. In deze brede vragenlijst werden ook vragen gesteld over veiligheidsbeleving en aanverwante zaken. Gezien de vele internationale, wetenschappelijke kritieken op de vraag ‘Voelt u zich weleens onveilig?’ (Spithoven, 2017a) is het positief dat in deze vragenlijsten de scherpere versie van deze vraag gericht op de buurt onderdeel.

Onderstaand is een grafiek opgenomen van de ontwikkeling van het percentage respondenten dat bevestigend antwoordde op de vraag ‘Voelt u zich weleens onveilig in uw buurt?’. Hierbij zijn de antwoordcategorieën ‘Ja, vaak’ en ‘Ja, soms’ samengevoegd en is de ontwikkeling per wijk over de jaren 2013, 2015 en 2017 weergegeven (Figuur 1).

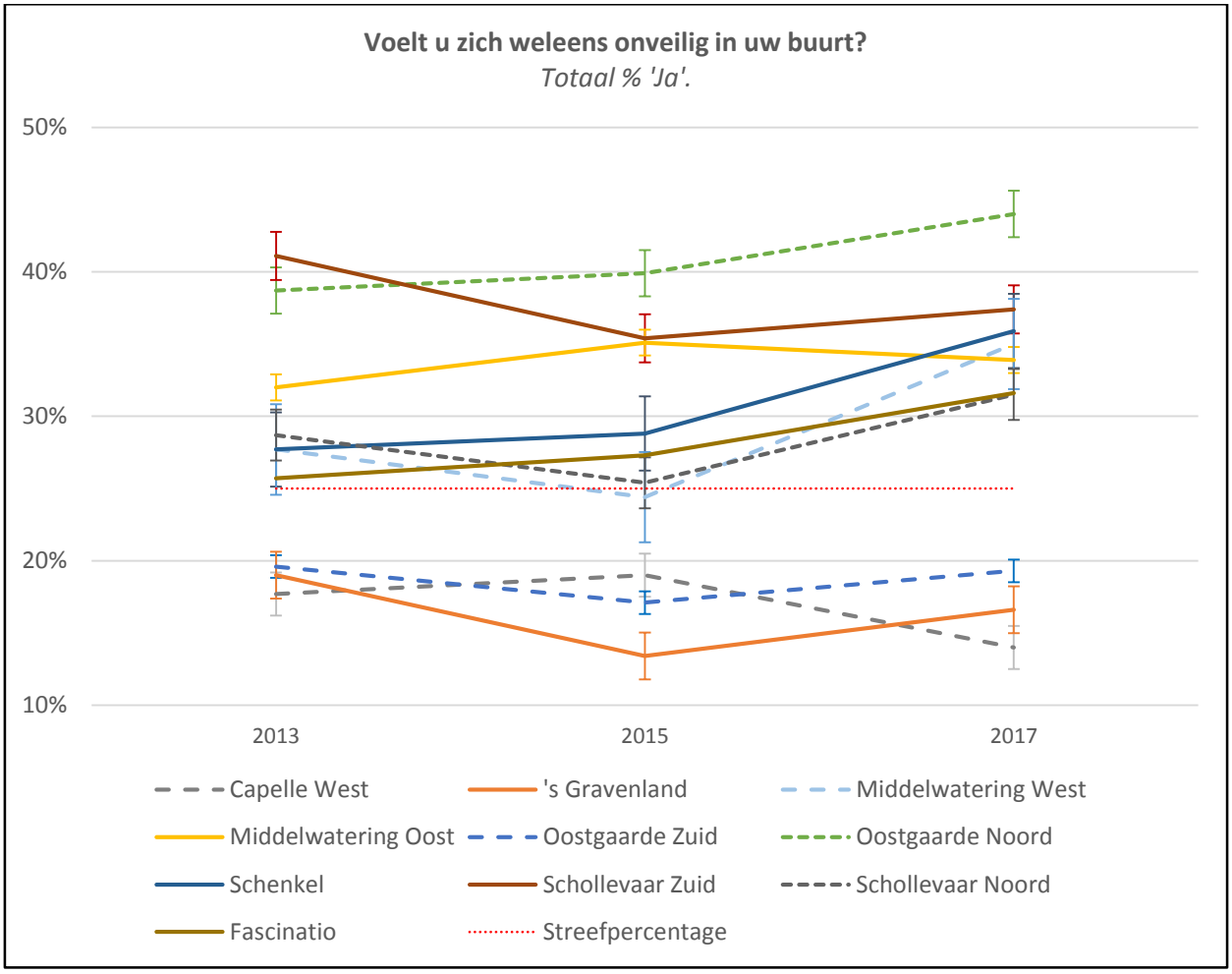

Figuur 1 – Ontwikkeling van het percentage respondenten dat met ‘ja’ antwoordde op de vraag ‘Voelt u zich weleens onveilig in uw buurt?’ over de jaren 2013, 2015 en 2017.

In dit overzicht en in onze analyses zijn drie van de zeven wijken van Capelle aan den IJssel verder uitgesplitst. Middelwatering is verdeelt in West en Oost, de wijken Oostgaarde en Schollevaar zijn verdeeld in Noord en Zuid. Deze indeling van het CBS houden wij aan met het oog op precisie.

In de figuur (Figuur 1) is duidelijk is te zien dat er geen enkele rechte lijn in de grafiek voorkomt voor de tien wijken van de gemeente Capelle aan den IJssel. Dit hoeft echter niet te betekenen dat de inwoners van Capelle aan den IJssel daadwerkelijk instabiel zijn in hun beleving van onveiligheid in de buurt. Een goed deel van de variatie in de antwoorden op deze vraag in de vragenlijst kan immers voortkomen uit: (I) de resterende onduidelijkheid van verschillende elementen in de vraag en (II) verschillen in de kwaliteit van de steekproeven wat betreft de aantallen respondenten. Het is van belang te beseffen dat met deze vraag complexe psychologische materie middels één enkele vraag wordt gemeten, waardoor de antwoorden met voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd.

U vraagt zich wellicht af waar de gemiddelde scores voor alle respondenten voor de jaren 2013, 2015 en 2017 in deze grafiek zijn. Deze zijn expres niet opgenomen, omdat daarmee voorbij zou worden gegaan aan de diversiteit van deze wijken. Als functie van de extremen, zegt het gemiddelde in deze grafiek niet veel meer dan dat er verschillende uitslagen zijn in de antwoorden op de vraag 'Voelt u zich weleens onveilig in uw buurt?' voor de wijken in de gemeente Capelle aan den IJssel. Alleen wordt hiermee in de praktijk snel een schifting gemaakt tussen 'betere', 'gemiddelde' en 'slechtere' wijken.

Datzelfde gebeurt wanneer we het streefpercentage van de gemeente Capelle aan den IJssel aanhouden voor 2018 waarin maximaal 25% van de bewoners zich weleens onveilig in de eigen buurt zou mogen voelen (Gemeente Capelle a/d IJssel, 2015, p. 18). Met deze beleidsfocus zouden maar liefst zeven van de tien wijken immers problematisch scoren. De wijken (I) Schollevaar Zuid; (II) Oostgaarde Noord; (III) Middelwatering Oost; (IV) Schollevaar Noord; (V) Schenkel; (VI) Middelwatering West en (VII) Fascinatio liggen namelijk *boven* het streefpercentage van 25% van de gemeente Capelle aan den IJssel. Slechts drie van de tien wijken (I) Oostgaarde Zuid; (II) Capelle West en (III) 's Gravenland liggen *onder* dit streefpercentage.

Met de nadruk op een gemiddelde score voor de gemeente en de huidige beleidsdoelstelling zouden we naast het platslaan van de onderlinge verschillen tussen de wijken ook voorbijgaan aan de dynamiek in de gemeten veiligheidsbeleving tussen de wijken op zichzelf over de jaren. En juist hier liggen de meest relevante inzichten voor het aanpakken van onveiligheidsbeleving onder burgers. Wanneer we met deze focus naar de grafiek kijken, dan zien we dat er in eerste opzicht wijken zijn waarin de gemeten ontwikkeling van onveiligheidsbeleving op het niveau van de buurt over de jaren 2013-2017:

A. <u>Een relatieve daling laat zien</u>
   Dit geldt voor de wijken: Capelle West en 's Gravenland.
B. <u>Een relatieve stabiliteit laat zien</u>
   Dit geldt voor de wijken: Schollevaar Zuid; Schollevaar Noord; Middelwatering Oost en Oostgaarde Zuid.
C. <u>Een relatieve stijging laat zien</u>
   Dit geldt voor de wijken: Middelwatering West; Oostgaarde Noord; Schenkel en Fascinatio.

Met deze inzichten wordt het aanpakken van onveiligheidsgevoelens onder inwoners van de gemeente Capelle aan den IJssel al een stukje concreter. Duidelijk is immers in welke wijken we de stijgingen zien , waar het relatief stabiel is en waar waarschijnlijk deze gevoelens dalen. Maar we moeten nog een statistische spade dieper om zeker van de juiste focus te zijn. Daarvoor maken we de overstap naar het denkader van 'verstoorde veiligheidsbeleving'.

3. Een ander denkkader: *Verstoorde* veiligheidsbeleving

Met 'verstoorde veiligheidsbeleving' bedoelen we meer precies (Spithoven, 2017b, p. 7):
'Een significant negatievere – en problematisch ervaren – veiligheidsbeleving van buurtbewoners, in vergelijking met dezelfde buurt op een eerder meetmoment en/of ten opzichte van gelijktijdige metingen van andere, vergelijkbare buurten.'

Verstoorde veiligheidsbeleving kan dus zichtbaar worden wanneer we uitslagen van buurten of wijken in enquêteonderzoek over de loop van de tijd met elkaar vergelijken. Maar '*(b)ij deze vergelijkingen dient een daadwerkelijk significant verschil in scores te bestaan, alvorens men op zoek gaat naar de uitleg voor de lokaal 'verstoorde veiligheidsbeleving'* (*ibid.*)*'*. Om deze significante verschillen op te sporen, maken we in dit onderzoek gebruik van de Chi-kwadraat toets. Zie het tekstkader hiernaast voor een beknopte toelichting op deze statistische toets.

De **Chi-kwadraat toets** is een statistische toets om na te gaan of groepen echt van elkaar verschillen. In dit onderzoek zijn de eerste groepen natuurlijk allereerst de tien wijken van de gemeente Capelle aan den IJssel, maar gaat het ook om de verschillende scores van de wijken per jaar. Zo vergeleken we dus met de Chi-kwadraat toets voor *elke wijk* afzonderlijk de scores voor de jaren 2013-2015; 2015-2017 en 2013-2017 om te zien of er *significante* verschillen zichtbaar zijn. Met significant bedoelen we dat de verschillen zo sterk zijn dat deze naar waarschijnlijk *niet* kunnen berusten op toeval of onzuiverheden in de vragenlijst of data. We spreken daarbij van systematische afwijking van de verwachtte waarden. De Chi-kwadraat toetst de absolute aantallen in plaats van de percentages omdat deze de eventuele afwijkingen als het ware scherper afteken.

Uit deze eerste verdieping bleek dat er wel degelijk verschillen in de categorieën zichtbaar werden:

A. Van een ***significante daling*** van onveiligheidsbeleving in de buurt was alleen sprake in Schollevaar-Zuid;
B. Van een ***stabiele*** onveiligheids-beleving in de buurt was sprake in: Schollevaar-Noord; Oostgaarde-Noord; Oostgaarde-Zuid; Middelwatering-Oost; Capelle West; 's Gravenland en *Fasinatio & Rivium*[1].
C. Van een ***significante stijging*** van onveiligheidsbeleving in de buurt was sprake in: Middelwatering-West en Schenkel.

De inzichten in de *eerste component van 'verstoorde veiligheidsbeleving'* - de significantie van ontwikkelingen - zijn op de volgende pagina weergegeven in een kaart van de wijken van de gemeente Capelle aan de IJssel (Figuur 2).

[1] In een eerder rapport van Spithoven (2017c) is de beleving van onveiligheid in deze Capelse wijk aangemerkt als verstoorde veiligheidsbeleving op basis van de percentages, toen waren de achterliggende databestanden helaas nog niet beschikbaar. Deze zijn voor dit onderzoek opgevraagd en geanalyseerd waarbij de percentuele, grote verschuiving niet significant bleek te zijn. Desalniettemin zijn er in dat onderzoek verschillende concrete handvatten voor het verbeteren van de veiligheidsbeleving in Fascinatio in kaart gebracht.

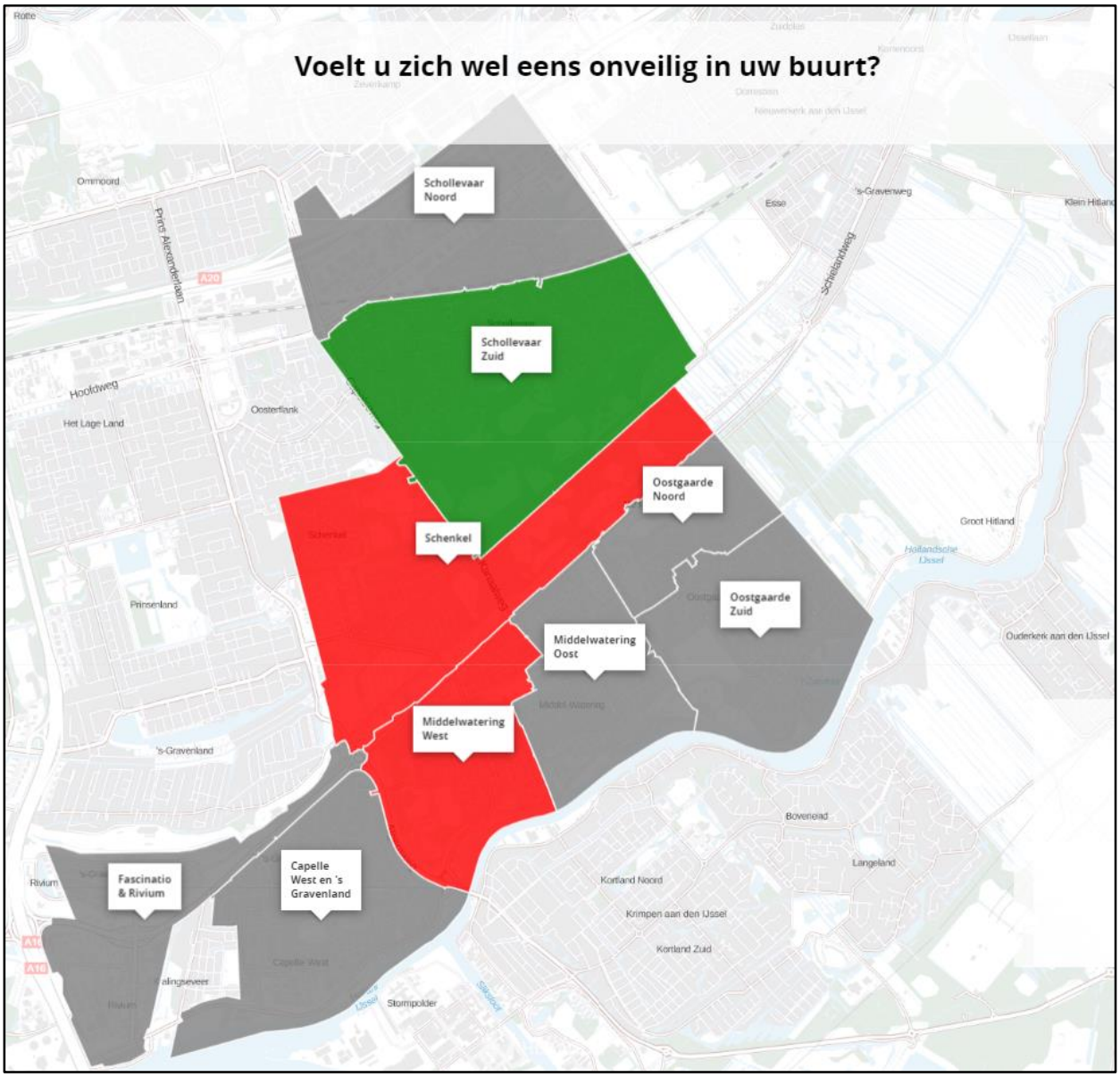

Figuur 2 – Eerste component van 'verstoorde veiligheidsbeleving' in Capelle aan den IJssel: significantie van ontwikkelingen (Figuur gemaakt door L. Gloudemans).

In de wijken Schenkel en Middelwatering West bleek er sprake van een significant negatieve ontwikkeling in de beleefde veiligheid in de buurt. Om er zeker van te zijn dat we de focus in onze analyses op de juiste wijken leggen, zijn we nog een stap verder gegaan door op dezelfde manier te zoeken naar significante verschillen in antwoorden op de vraag *'Komt het weleens voor dat u bepaalde plekken in uw buurt liever mijdt, omdat u ze niet veilig vindt?'.* Deze vraag refereert immers – zij het indirect - aan de tweede component van verstoorde veiligheidsbeleving: of deze beleving problematisch wordt ervaren. De inzichten van deze verkenning zijn in de figuur op de volgende pagina weergegeven (Figuur 3).

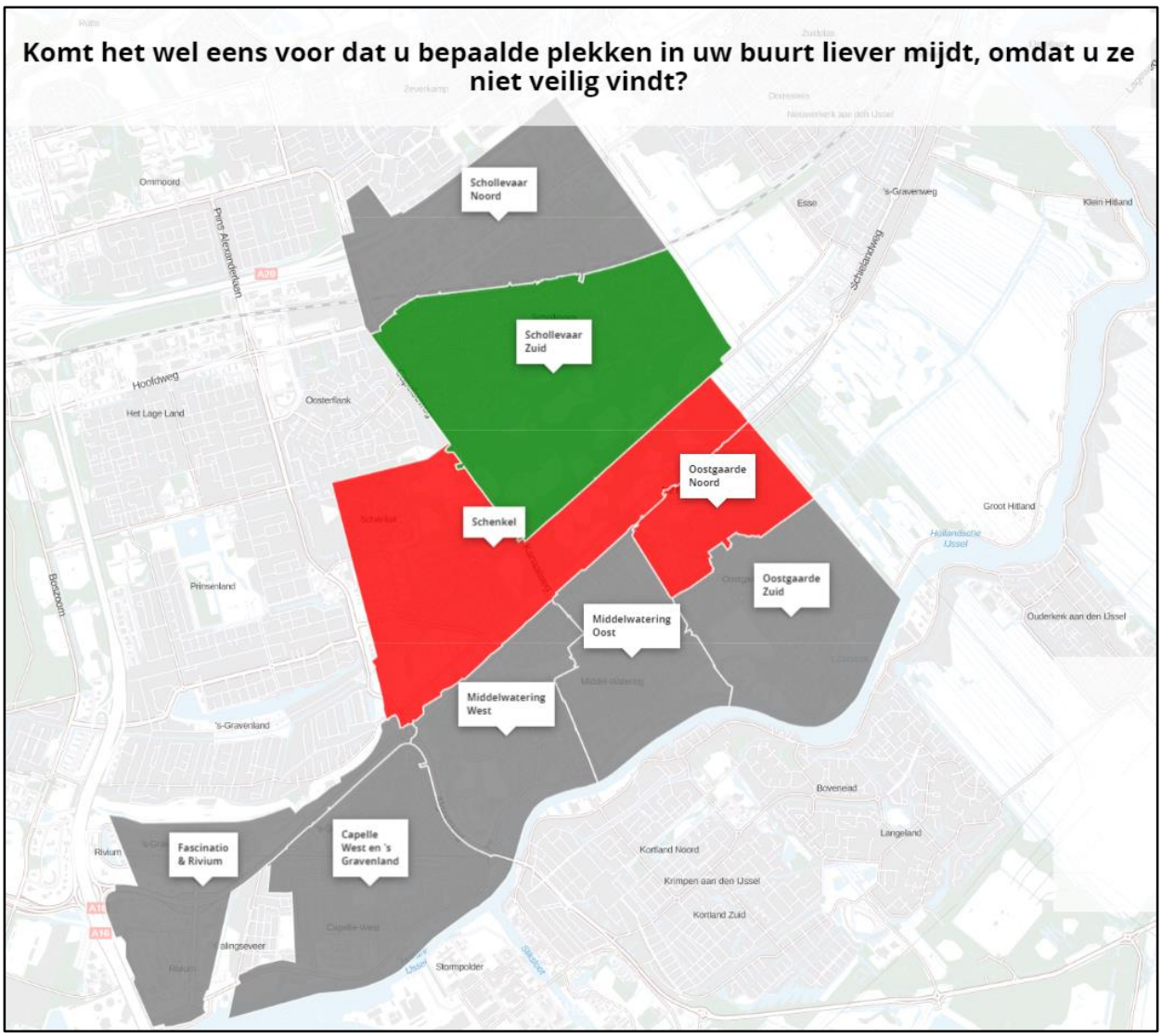

Figuur 3 – Tweede component van 'verstoorde veiligheidsbeleving' in Capelle aan den IJssel: negatieve ervaring van verschillen (Figuur gemaakt door L. Gloudemans).

Met deze twee verkenning zijn beide componenten van 'verstoorde veiligheidsbeleving' voor de wijken van Capelle aan den IJssel in kaart gebracht. Deze vatten we in de onderstaande tabel samen (Tabel 1):

	Capelle West	S'Graveland	Middelwatering West	Middelwatering Oost	Oostgaarde Zuid	Oostgaarde Noord	Schenkel	Schollevaar Zuid	Schollevaar Noord	Fascinatio & Rivium
Significante verschillen in beleving buurt?	=	=	-	=	=	=	-	+	=	=
Significante verschillen in vermijden buurt?	=	=	=	=	=	-	-	+	=	=

Tabel 1 – Samenvatting inzichten in 'verstoorde veiligheidsbeleving' in Capelle aan den IJssel.

Samengenomen zal de aandacht van onze verklarende analyses ter beantwoording van onze tweede deelvraag dus uitgaan naar de wijken (I) Middelwatering West; (II) Oostgaarde Noord en (III) Schenkel liggen omdat in deze wijken één of beide componenten van 'verstoorde veiligheidsbeleving' zijn aangetroffen. Voor nu kan vast de eerste deelvraag van dit onderzoek worden beantwoord.

- Beantwoording deelvraag # 1 -

Q: IN WELKE WIJKEN BINNEN DE GEMEENTE CAPELLE AAN DEN IJSSEL IS ER SPRAKE VAN EEN 'VERSTOORDE VEILIGHEIDSBELEVING'?

A: IN DRIE VAN DE TIEN CAPELSE WIJKEN BLIJKT ER SPAKE TE ZIJN VAN EEN 'VERSTOORDE VEILIGHEIDSBELEVING', TE WETEN: (I) MIDDELWATERING WEST; (II) SCHENKEL EN (III) OOSTGAARDE NOORD.

4. Meta analyses op de buurtmonitor 2013, 2016 & 2017

We zullen ons in de beschrijvende statistieken (paragraaf 4.1) richten op de achtergronden van de veiligheidsbeleving in Capelle aan den IJssel op alle wijken. Daarbij geven wij naast de belangrijkste beschrijvende statistieken ook aan of er sprake is van een positieve of negatieve ontwikkeling dan wel stabiliteit op basis van uitgevoerde Chi-kwadraat toetsen. In de verklarende analyses (paragraaf 4.2) hebben we bijzondere aandacht voor de drie wijken waarin sprake bleek te zijn van 'verstoorde veiligheidsbeleving'. De meta analyse van de bewonersenquête stelde ons tevens in staat om verklarende elementen per wijk te *toetsen* op relatieve verklaringskracht middels Structural Equation Modelling, kortweg SEM[2].

4.1 Beschrijvende statistieken voor alle wijken in Capelle aan den IJssel

We zullen in deze paragraaf per wijk systematisch de ontwikkelingen weergeven op het gebied van:

A. Beleving van onveiligheid op het niveau van de buurt;
B. Gerapporteerd vermijdingsgedrag op het niveau van de buurt;
C. Het algemeen buurtoordeel;
D. Beleefde criminaliteit in de buurt;
E. Beleefde overlast in de buurt;
F. De ervaren, sociale kwaliteit op persoonlijk niveau;
G. De ervaren, sociale kwaliteit op niveau van de buurt;
H. Het oordeel over de fysieke kwaliteit van de buurt.

In bijlage 1 is voor elke wijk een *factsheet* opgenomen waarin de ontwikkelingen in de beschrijvende statistieken uitgebreid aan bod komen. Het onderstaande overzicht vat de inzichten per wijk samen (Tabel 2):

[2] Structural Equation Modelling is het beste samen te vatten als een integratie van verschillende statistische technieken als regressieanalyse, factoranalyse en schaalconstructies. Hiermee kunnen onderlinge verbanden tussen concepten op een gedetailleerde manier worden berekend waarbij expliciet rekening wordt gehouden met onderlinge afhankelijkheid en de onderlinge samenhang van meerdere variabelen.

	Beleving veiligheid buurt	Vermijdings-gedrag	Algemeen buurtoordeel	Beleefde criminaliteit buurt	Beleefde overlast buurt	Individuele sociale kwaliteit	Sociale kwaliteit buurt	Fysieke kwalite it buurt
Capelle West	=	=	- verleden + toekomst	+ inbraak	+ verloedering + omwonenden - jongeren	=	=	=
's Graveland	=	=	+ verleden + toekomst	+ inbraak + beschadigen auto - geweld	+ verloedering - vandalisme - jongeren - omwonenden	+ eenzaamheid	+ cohesie	=
Middelwatering West	-	=	- verleden - toekomst	+ inbraak + beschadigen auto + geweld	+ verloedering - hondenpoep - jongeren + omwonenden	=	- cohesie	=
Middelwatering Oost	=	=	- verleden + toekomst	+ geweld	+ verloedering + drugs	- eenzaamheid	- cohesie	-
Oostgaarde Zuid	=	=	=	+ beschadigen auto	+ verloedering - vandalisme + geluid	=	=	=
Oostgaarde Noord	=	+	- verleden = toekomst	+ geweld	+ verloedering + jongeren + drugs	+ eenzaamheid	=	-
Schenkel	-	+	- verleden - toekomst	=	+ verloedering + geluid	=	- cohesie	-
Schollevaar Zuid	=	-	- verleden - toekomst	- inbraak - beschadigen auto	+ verloedering - hondenpoep - omwonenden + geluid + drugs	+ eenzaamheid	+ cohesie	=
Schollevaar Noord	=	=	=	=	+ verloedering	=	+ cohesie - gezelligheid	=
Fascinatio & Rivium	=	=	- verleden + toekomst	+ inbraak	+ verloedering + omwonenden - geluid	=	=	=

Legenda **-** *Significante* afname **=** Stabiel **+** *Significante* toename

Tabel 2 – Samenvattend overzicht beschrijvende statistieken per wijk, rood gearceerd de wijken waarbij sprake is van 'verstoorde veiligheidsbeleving'.

4.2 Verklarende statistieken voor Middelwatering West, Oostgaarde Noord en Schenkel

Naast het opsporen van de beschrijvende kenmerken van en mogelijke verklaringen voor 'verstoorde veiligheidsbeleving' in de wijken, stelt de meta analyse van de bewonersenquête ons tevens in staat deze verklarende elementen per wijk te *toetsen* omdat vragen van de vragenlijst kunnen worden gezien als voldoende valide reflecties van de volgende theoretische concepten[3] (Tabel 3):

Theoretisch concept	Indicatoren in de bewonersenquête
Voelt zich onveilig in de buurt [2]	Voelt u zich wel eens onveilig in uw buurt? (J/N)
	Komt het wel eens voor dat u bepaalde plekken in uw buurt liever mijdt, omdat u ze niet veilig vindt? (J/N)
Criminaliteit in de buurt [4]	Inbraak in woningen (Freq.)
	Diefstal uit / inbraak in auto's (Freq.)
	Beschadiging van auto's, diefstal wieldoppen, enz. (Freq.)
	Gewelddelicten, bedreiging, lastig vallen (Freq.)
Sociale disorganisatie van de buurt [6]	De mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om (-) (Schaal)
	De mensen in deze buurt blijven hier graag wonen (-) (Schaal)
	De mensen in deze buurt kennen elkaar nauwelijks (Schaal)
	De mensen in deze buurt helpen elkaar (-) (Schaal)
	Ik kan in deze buurt een beroep doen op omwonenden (-) (Schaal)
	Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid (-) (Schaal)
Negatieve ontwikkeling van de buurt [2]	Vindt u dat de buurt waarin u woont het afgelopen jaar vooruit of achteruit is gegaan? (Schaal)
	Denkt u dat de buurt waarin u woont de komende jaren vooruit of achteruit zal gaan? (Schaal)
Onvrede over de buurt [4]	Als je in deze buurt woont, heb je het goed getroffen (-) (Schaal)
	Als het maar enigszins kan, ga ik uit deze buurt verhuizen (Schaal)
	Ik voel mij thuis bij de mensen die in deze buurt wonen (-) (Schaal)
	In deze buurt staan veel slecht onderhouden woningen (Schaal)
Overlast in de buurt [8]	Vernielingen aan gebouwen of bekladding muren (Freq.)
	Overlast van groepen jongeren (Freq.)
	Overlast van omwonenden (Freq.)
	Geluidsoverlast (anders dan van omwonenden, jongeren of verkeer) (Freq.)
	Zwerfvuil (Freq.)
	Verkeerd aangeboden vuilnis (Freq.)
	Hondenpoep op straat (Freq.)
	Overlast van drugsverslaafden of drugshandel (Freq.)

(-) Antwoordenladingen zijn omgekeerd voor eenduidige richting van de meting van het totale concept.
(J/N) Vraag wordt beantwoord middels 'Ja' of 'Nee'.
(Freq.) Vraag wordt beantwoord middels een frequentie inschatting.
(Schaal) Vraagt wordt beantwoord middels een antwoordschaal.

Tabel 3 – Indicatoren van theoretische concepten in de bewonersenquête.

[3] Zie Spithoven, 2017a, p. 37-42 en 2017b, p. 4-6 voor een behandeling van deze verklarende theorieën van onveiligheidsbeleving op het niveau van de buurt.

Omdat de samenhang tussen de indicatoren van deze theoretische concepten voldoende hoog was (minimale Cronbach's Alpha = .60) en zij bij een factoranalyse steeds één solide factor bleken te meten kunnen deze items samen worden opgevat als gemeten variabelen van één latent construct. Met behulp van Structural Equation Modelling (SEM) is de relatieve verklaringskracht van deze concepten berekend voor de beleving van onveiligheid in de buurt voor de wijken Middelwatering West, Oostgaarde Noord en Schenkel.

4.2.1 Middelwatering West

Onderstaand is het verklarende model voor de Capelse wijk Middelwatering West opgenomen (Figuur 4):

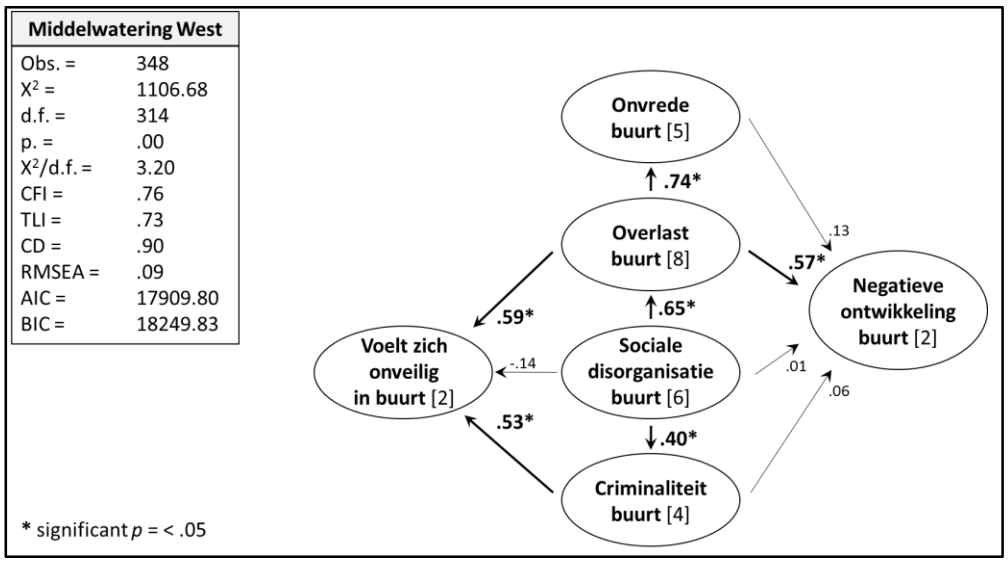

Figuur 4 – Verklarend SEM-model Middelwatering West, gestandaardiseerde coëfficiënten.

Duidelijk is dat het gevoel van onveiligheid in Middelwatering West nagenoeg evenredig drijft op de beleefde overlast en criminaliteit in de buurt. Beide beleefde vormen van sociale onveiligheid worden verklaard door de beleefde sociale disorganisatie van de buurt, maar de in de buurt beleefde overlast wordt hierdoor sterker verklaard dan de beleefde criminaliteit in de buurt. De beleving van overlast in de buurt leidt voor een stevig deel tot het ervaren van een algemene onvrede over de buurt en daarnaast tot een ervaren negatieve ontwikkeling in de buurt.

4.2.3 Schenkel

Voor de wijk Schenkel (Figuur 5) is een sterk gelijkend, verklarend model als voor de wijk Middelwatering West ontstaan (Figuur 4). In de basisstructuur zijn zij immers gelijk, alleen wordt in Schenkel het ervaren gevoel van onveiligheid in de buurt minder door de ervaren criminaliteit in de buurt verklaart en leidt de ervaren overlast in de buurt in stevigere mate tot het ervaren van een algemene onvrede over de buurt en een ervaren negatieve ontwikkeling in de buurt.

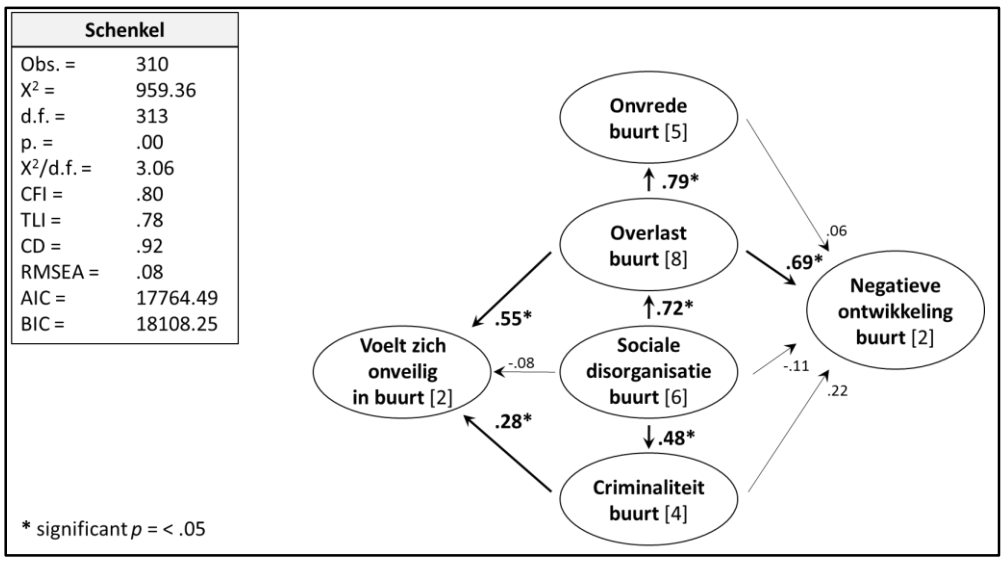

Figuur 5 – Verklarend SEM-model Schenkel, gestandaardiseerde coëfficiënten.

4.2.3 Oostgaarde Noord

Voor de wijk Oostgaarde Noord is er een minder complex verklarend model uit de analyses boven komen drijven (Figuur 6) dan voor de wijken Middelwatering West (Figuur 4) en Schenkel (Figuur 5). In deze wijk wordt het ervaren gevoel van onveiligheid in de buurt alleen door de ervaren overlast in de buurt verklaard. Deze ervaren overlast vertaalt zich ook in het ervaren van een negatieve ontwikkeling in de buurt, maar wordt deze beleving tevens gevoed door de ervaren sociale disorganisatie van de buurt.

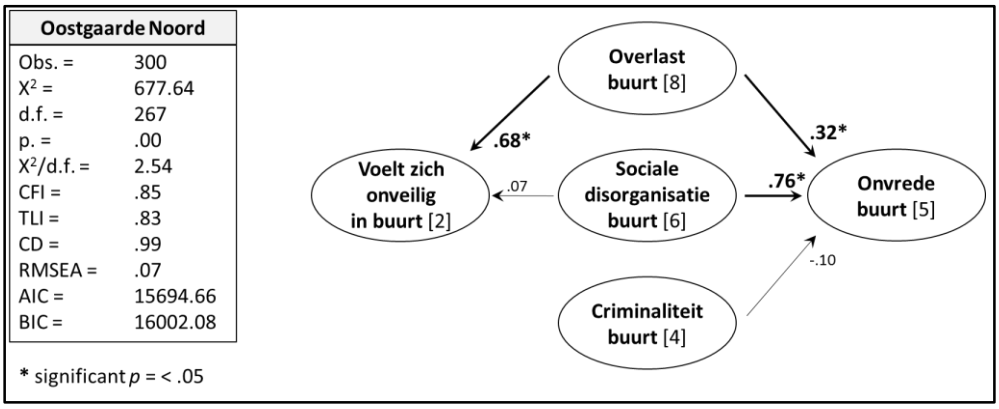

Figuur 6 – Verklarend SEM-model Oostgaarde Noord, gestandaardiseerde coëfficiënten.

In het volgende onderdeel doen wij verslag van onze aangescherpte meting van onveiligheidsbeleving onder het online burgerpanel van de gemeente Capelle aan den IJssel.

5. Een nieuwe meting onder het burgerpanel 2018

In dit onderdeel stappen we kort over op de tweede deelvraag. Deze luidt: 'Hoe kan de gemeente Capelle aan den IJssel onveiligheidsgevoelens onder haar burgers specifieker meten?'. Gedurende dit onderzoek deed zich de kans voor om een aanvullende vragenlijst voor te leggen aan het burgerpanel van de gemeente Capelle aan den IJssel. Deze kans hebben we ingevuld door een speciaal voor dit doel een vragenlijst te ontwerpen. Over de beschrijvende statistieken heeft I&O Research (2018) inmiddels aan de gemeente Capelle aan den IJssel gerapporteerd. In deze paragraaf lichten we graag nog enkele specifieke vragen uit deze vragenlijst toe en verdiepen we ons nog in de aanvullende, verklarende statistieken die we op basis van deze nieuwe meting onder 607 respondenten hebben kunnen verrichten.

5.1 Cruciale veranderingen in de nieuwe meting

Ten opzichte van de meting van onveiligheidsbeleving door de gemeente Capelle aan den IJssel in de bewonersenquête van 2013, 2015 en 2017 heeft de aangescherpte meting (zie Bijlage 1) de volgende zeven cruciale veranderingen:

I. Onveiligheidsbeleving wordt als een gelaagd concept aan de respondenten geboden (vragen1, 2 & 13) ;
II. Er wordt expliciet gevraagd naar zorgen over persoonlijk slachtofferschap als afwijkend concept (vragen 3a t/m 3c);
III. Er wordt expliciet gevraagd naar de inschatting van de kans op slachtofferschap van criminaliteit voor de persoon zelf (vraag 5);
IV. Er wordt expliciet gevraagd naar de inschatting van frequenties waarin criminaliteit op verschillende lagen volgens respondenten voor komen (vraag 7);
V. Er wordt op verschillende lagen expliciet gevraagd aan te geven in welke mate criminaliteit volgens de respondenten een probleem vormt (vragen 9 & 10);
VI. Respondenten worden bevraagd op verschillende relevante, psychologische kenmerken (vragen 15.1 t/m 15.5);
VII. Respondenten worden bevraagd op relevante kenmerken van maatschappelijk onbehagen (vragen 15.6 t/m 16.10).

De data die middels het online burgerpanel in 2018 is verzameld maakten nogmaals (zie ook Spithoven 2017a) duidelijk dat onveiligheidsbeleving *een gelaagd begrip* betreft dat *vooral op het niveau van de samenleving* betekenis heeft. In de beschrijvende statistieken wordt duidelijk dat het burgerpanel zich vooral onveilig voelt in de samenleving (zie I&O Research 2018).

- Intermezzo: beantwoording deelvraag #2 -

Q: HOE KAN DE GEMEENTE CAPELLE AAN DEN IJSSEL ONVEILIGHEIDSGEVOELENS ONDER HAAR BURGERS SPECIFIEKER METEN?

A: De gemeente Capelle aan den IJssel kan onveiligheidsgevoelens onder haar burgers specifieker meten door I) het concept gelaagd aan te vliegen; II) specifiekere vragen op te nemen; III) expliciet te vragen in hoeverre de beleving problematisch is; IV) relevante psychologische kenmerken ook te meten en V) de invloed van maatschappelijk onbehagen mee te wegen. Zie bijlage 2 voor een concrete uitwerking van deze suggesties. Deze vragenlijst is ingevuld door 602 leden van het online burgerpanel van Capellle.

5.2 Verklarende statistieken op basis van de nieuwe meting

De respons van het online burgerpanel van Capelle aan den IJssel was met 602 respondenten voldoende om verklarende statistiek in de vorm van Stuctural Equation Modelling toe te passen. Hoewel dit panel zeker *niet* representatief is op achtergrondkenmerken leeftijd, politieke voorkeur en opleidingsniveau, geven hun antwoorden wel in exploratieve zin zicht op *dieperliggende verklaringen* en de *gelaagdheid* van veiligheidsbeleving.

'Het onveiligheidsgevoel' is uitgerafeld op het niveau van de Nederlandse samenleving, de buurt en persoonlijk niveau. Bij het meten van deze deelconcepten is steeds gebruik gemaakt van drie indicatoren: een inschatting van de kans op criminaliteit; de mate waarin men zich onveilig voelt en in hoeverre deze beleving problematisch is. Daarnaast is een breed palet van veertien maatschappelijke zorgen gemeten, die samen het concept maatschappelijk onbehagen weerspiegelen. Op het niveau van de buurt zijn er vijf vragen over sociale disorganisatie opgenomen. En op het niveau van het individu zijn drie reflecties van psychologische beschermingsmechanismen opgenomen. Tenslotte zijn de respondenten ook naar hun vermijdingsgedrag in de buurt en in Capelle aan den IJssel gevraagd.

We behandelen allereerst het verklarende model voor alle 602 respondenten. Daarna zoomen we in op de modellen voor de wijken met onze bijzondere aandacht vanwege de 'verstoorde veiligheidsbeleving' die wij daar aantroffen.

5.2.1 Verklarend model op basis van het totale online burgerpanel

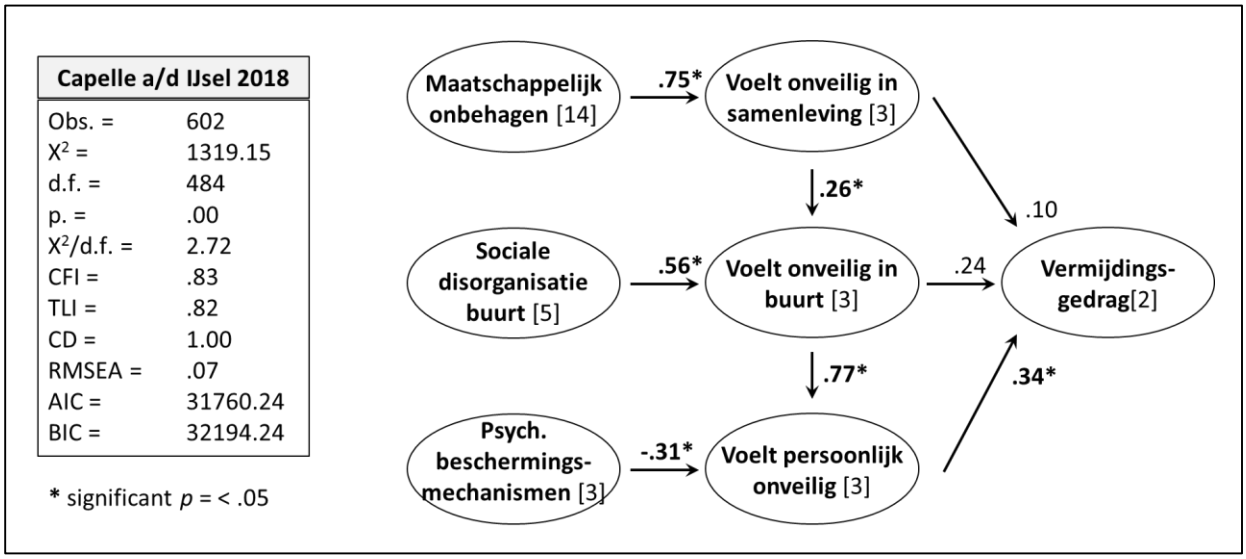

Figuur 7 – Verklarend SEM-model nieuwe meting online burgerpanel 2018, gestandaardiseerde coëfficiënten.

Voor de 602 respondenten van het online burgerpanel is duidelijk geworden dat de beleving van onveiligheid op het niveau van de samenleving zich voor een goed deel vertaalt in een beleving van onveiligheid in de buurt. De beleving van onveiligheid op het niveau van de samenleving betreft vooral een reflectie van de beleving van een breed maatschappelijk onbehagen. Daarmee gaat het gevoel van onveiligheid dus niet zozeer om criminaliteit op zich, maar is de beleving van onveiligheid een reflectie van een breed spectrum aan maatschappelijk onbehagen. Dit vage onbehagen wordt bespreekbaar door concretere problemen waaronder criminaliteit. De maatschappelijke beleving van criminaliteit heeft met andere woorden dus een sterk symbolische functie.

Op het niveau van de buurt wordt de beleving van onveiligheid gestuurd door sociale disorganisatie: een negatieve beleefde kwaliteit van de onderlinge samenhang. Maar ook werkt de beleving van onveiligheid in de Nederlandse samenleving door in de beleving van onveiligheid in de eigen buurt. Een vergelijkbare doorwerking zien we ook tussen de niveaus van de buurt en het individu alleen is deze doorwerking relatief sterker. Wanneer men zich onveilig voelt in de buurt voelt men zich dus eerder zelf ook onveilig. Daarmee is er een sterk argument gevonden om onderscheid te maken in de buurten waarin men leeft omdat deze anders worden beleefd.

Op het niveau van het individu zien we psychologische beschermingsmechanismen remmend werken op de beleving van persoonlijke onveiligheid. Dit is eerder aangetroffen (Spithoven, 2017a) en betreft reflecties van creatieve – onbewuste – gedachtesprongen die mensen maken, waarmee zij risico in psychologische zin ontspringen door deze te negeren, rationaliseren of onderdrukken. De resterende, persoonlijke gevoelens van onveiligheid zijn als enige significant voorspellend voor vermijdingsgedrag gebleken.

5.2.2 Middelwatering West

Wanneer we inzoomen op de wijk Middelwatering West dan zien we dat helaas maar 87 respondenten uit het bugerpanel uit deze wijk afkomstig zijn. Daarmee moeten we stevig inleveren op de kracht van de statistische analyse en gaat de invloed van de psychologische beschermingsmechanismen en vermijdingsgedrag verloren in onze berekeningen.

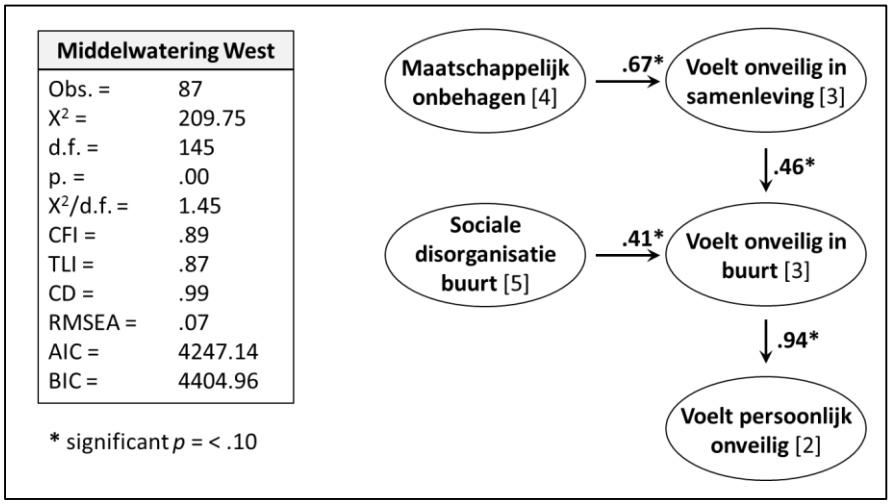

Figuur 8 – Verklarend SEM-model Middelwatering West burgerpanel 2018, gestandaardiseerde coëfficiënten.

Wel blijft de invloed van maatschappelijk onbehagen, de beleving van onveiligheid in de samenleving op de beleving van onveiligheid in de buurt en de invloed van beleefde disorganisatie van de buurt op de persoonlijke beleving van onveiligheid zichtbaar. Daarmee wordt het zeer aannemelijk dat de eerder – bij de meta analyses - aangetroffen onvrede over de wijk (zie Figuur 4) resoneert met een stevig maatschappelijk onbehagen dat bewoners van deze wijk ervaren.

5.2.3 Schenkel

Voor de wijk Schenkel hebben we de invloeden op vermijdingsgedrag wel kunnen doorrekenen (Figuur 9). Hieruit bleek dat deze enkel door de beleving van persoonlijke onveiligheid werd voorspeld. Verder is een zelfde verklarende structuur aangetroffen als voor het totale burgerpanel en Middelwatering West en geldt dat de beleving van onveiligheid in de buurt wordt gestuurd door beleefde sociale disorganisatie maar ook deels een reflectie betreft van de beleving van onveiligheid in de samenleving, die op zijn beurt door maatschappelijk onbehagen wordt gestuurd.

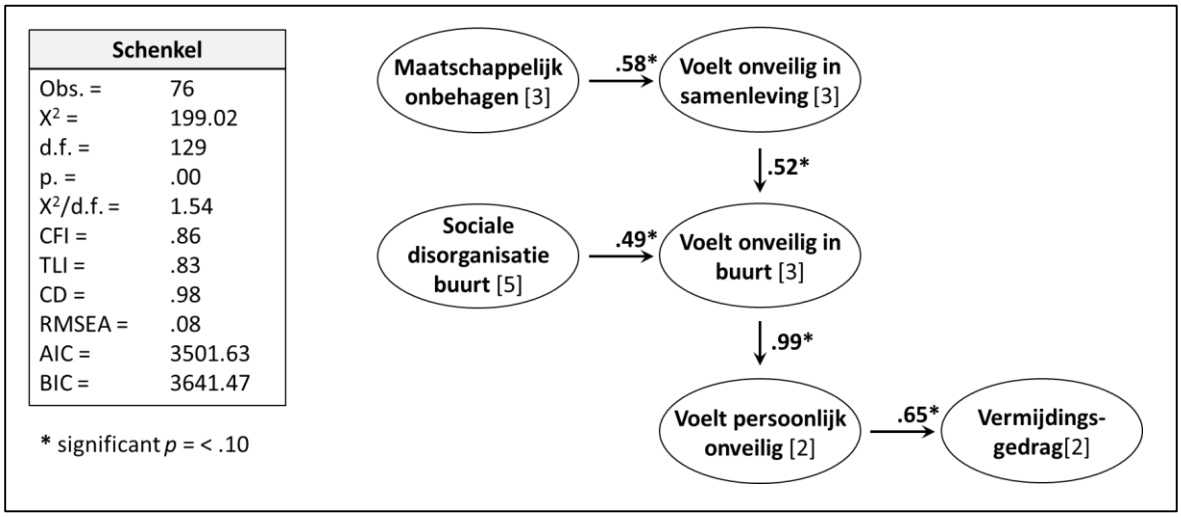

Figuur 9 – Verklarend SEM-model Schenkel burgerpanel 2018, gestandaardiseerde coëfficiënten.

5.2.4 Oostgaarde Noord

Ook voor de wijk Oostgaarde Noord hebben wij de basis van het verklarende model voor het hele burgerpanel kunnen toetsen. Opnieuw werd een vergelijkbare dynamiek tussen de voorspellende elementen aangetroffen (Figuur 10).

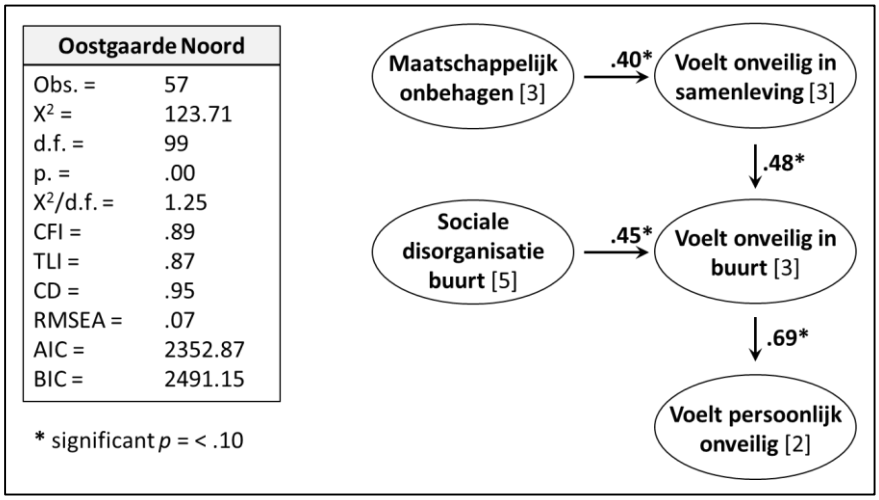

Figuur 10 – Verklarend SEM-model Oostgaarde Noord burgerpanel 2018, gestandaardiseerde coëfficiënten.

5.2.2 Conclusie verklarende statistiek burgerpanel 2018

Overkoepelend is met deze analyses vastgesteld dat de beleving van onveiligheid in de wijken Middelwatering West, Schenkel en Oostgaarde Noord wordt beïnvloed door de meer algemene beleving van onveiligheid in de Nederlandse samenleving en indirect drijft op de beleving van maatschappelijk onbehagen. Daarnaast is voor elke wijk opnieuw gebleken dat de beleving van onveiligheid in de buurt is geworteld in een beleving van sociale disorganisatie van de buurt. De beleving van onveiligheid in de buurt is zeer sterk verbonden met de persoonlijke onveiligheid. Deze wordt zeer waarschijnlijk in elk van de onderzochte wijken tevens geremd door psychologische beschermingsmechanismen, maar dit was door de relatief kleine aantallen respondenten per wijk helaas niet met voldoende statistische zekerheid te toetsen.

Met deze aanvullende inzichten is de volledige beantwoording van de derde deelvraag mogelijk:

- Samengevoegde beantwoording deelvraag #3 -

Q: WELKE VERKLARINGEN VOOR DEZE 'VERSTOORDE VEILIGHEIDSBELEVING' ZIJN ER PER WIJK ZICHTBAAR IN DE VOOR HANDEN ZIJNDE DATA?

A: VOOR DE DRIE WIJKEN (MIDDELWATERING WEST, SCHENKEL EN OOSTGAARDE NOORD) ZIJN DE VOLGENDE VERKLARENDE ELEMENTEN AANGETROFFEN IN ONZE META ANALYSE VAN DE BUURTMONITOR EN ONZE AANGESCHEPTE METING:

I. Ervaren overlast in de buurt;
II. Ervaren criminaliteit in de buurt;
III. Ervaren sociale disorganisatie van de buurt;
IV. Doorwerking van maatschappelijke beleving van onveiligheid;
V. Doorwerking van maatschappelijk onbehagen.

DAARNAAST BLEEK UIT DE AANGESCHERPTE METING DAT DE PERSOONLIJKE BELEVING VAN ONVEILIGHEID IN ELK VAN DE WIJKEN ZEER WAARSCHIJNLIJK WORDT:

VI. Geremd door psychologische beschermingsmechanismen;
VII. Gevolgd door vermijdingsgedrag.

VOOR MIDDELWATERING WEST IS DE VERSTOORDE VEILIGHEIDBELEVING SPECIFIEK GEWORTELD IN:
A1 Een negatiever, algemeen oordeel over de toekomst en het verleden van de wijk;
A2 Een toename in beleving van inbraak, beschadiging van auto's en geweld;
A3 Een toename van beleefde overlast van verloedering en omwonenden;
A4 Een ervaren afname in de beleefde sociale cohesie.

VOOR SCHENKEL BLEEK DEZE BELEVING OOK VERBONDEN AAN:
B1 Een negatiever, algemeen oordeel over de toekomst en het verleden van de wijk;
B2 Een toename in de beleefde overlast van verloedering en geluid;
B3 Een afname in de beleefde sociale cohesie;
B4 Een negatiever oordeel over de fysieke kwaliteit van de buurt.

VOOR OOSTGAARDE NOORD ZIJN DE VOLGENDE SPECIFIEKE OORZAKEN GEVONDEN:
C1 Een negatiever, algemeen oordeel over het verleden van de wijk;
C2 Een toename in de beleving van geweld;
C3 Een toename in de beleefde overlast van verloedering, jongeren en drugs;
C4 Een toename in de beleving van eenzaamheid;
C5 Een negatiever oordeel over de fysieke kwaliteit van de buurt.

6. Beleidsadvies

Nu de oorzaken voor 'verstoorde veiligheidsbeleving' voor elk van de drie wijken inzichtelijk zijn geworden, zullen we een beleidsadvies opstellen voor – achtereenvolgens – (I) de algemene omgang met 'onveiligheidsbeleving'; (II) de algemeen aangetroffen oorzaken van 'verstoorde veiligheidsbeleving; (III) de aangetroffen oorzaken voor Middelwatering West; (IV) Schenkel en (V) Oostgaarde Noord. Ook doen we (VI) aanbevelingen tot het aansluiten op de beleving in de zeven andere Capelse wijken en sluiten we af met (VII) suggesties voor vervolgonderzoek.

6.1 Vuistregels voor de algemene omgang met 'onveiligheidsbeleving'

Voor de algemene omgang met 'onveiligheidsbeleving' hebben wij vijf vuistregels opgesteld:

- ✓ Blijf subjectieve sociale veiligheid – het liefst op buurtniveau en anders op wijkniveau - monitoren.
- ✓ Wees bij veranderingen in percentages niet te snel onder de indruk. Zet alleen in op het tegengaan van significant negatieve ontwikkelingen in de veiligheidsbeleving van buurtbewoners en kom dus alleen in beweging bij significant negatieve discontinuïteiten ten opzichte van eerdere metingen.
- ✓ Heb aandacht voor verschillen tussen buurten, vergelijk vooral *niet* de beste met de slechtste wijk. Een gemiddelde score van onveiligheidsbeleving is als functie van de extremen – evenals een algeheel percentueel streven voor de totale gemeente - niet geschikt als peilstok: hiermee worden onderlinge verschillen tussen buurten 'platgeslagen'.
- ✓ Haal bij significant negatieve ontwikkelingen in de beleving van veiligheid in de buurt het verhaal achter de cijfers op bij de buurtbewoners en kijk – met partners – wat er van deze oorzaken binnen het gezamenlijke bereik ligt.
- ✓ Blijf alert op lokale mixen van oorzaken en lever steeds maatwerk in analyse en aanpak!

6.2 Aanpakken van overkoepelende oorzaken van 'verstoorde veiligheidsbeleving' in Capelle

Naast deze algemene vuistregels hebben wij op basis van onze bevindingen voor de wijken Middelwatering West; Schenkel en Oostgaarde Noord de volgende overkoepelende adviezen geformuleerd:

Algemeen advies #1 - Aanpassen van de doelstelling van het gemeentelijk beleid.
Het verdient de aanbeveling om de doelstelling van het gemeentelijk beleid ten aanzien van veiligheidsbeleving te herzien. Momenteel wordt er gebruik gemaakt van een SMART-doelstelling gericht op een daling van de beleefde onveiligheid over een aantal jaren. Onveiligheidsbeleving betreft echter moeilijk grijpbare en beïnvloedbare materie en vraagt om een terughoudende doelstelling. Daarbij is ons concrete advies om de doelstelling te herformuleren in bijvoorbeeld de volgende richting: *De gemeente Capelle aan den IJssel draagt bij aan een veilig gevoel onder haar inwoners. Oorzaken van onveiligheidsgevoelens verschillen per wijk en buurt. Daar waar nodig zoeken wij met burgers en partners naar de lokale oorzaken achter eventuele gestegen onveiligheidsgevoelens. Om deze vervolgens op een doeltreffende wijze, via lokaal maatwerk en in samenwerking met onze partnerorganisaties aan te pakken.*

Algemeen advies #2 - Aanpakken van de ervaren overlast in de wijk.
Achter de 'verstoorde veiligheidsbeleving' in Middelwatering West, Schenkel en Oostgaarde Noord troffen wij steeds een veelvoud aan ervaren overlast. Het is daarbij van belang te verdiepen in het perspectief van "de klagers" en "de beklaagden", omdat ervaren overlast misschien wel meer zegt over de tolerantiegrens van de "de klager" dan het gedrag van "de beklaagde" (Pleysier & Deklerck, 2006). Voor heel de gemeente Capelle aan den IJssel geldt dat beleefde overlast als gevolg van fysieke verloedering in de buurt hoog scoort. Wij adviseren daarom los van een 'op maat aanpak' van de beleefde overlast in de verschillende wijken voor heel de gemeente Capelle aan den IJssel in te zetten op het tegengaan van fysieke verloedering.

Algemeen advies #3 - Aanpakken van ervaren criminaliteit in de wijk.
Naast beleefde overlast troffen wij in de uitleg van het onveiligheidsgevoel in de wijken van Capelle aan den IJssel ook een sterke invloed van beleefde criminaliteit in de buurt. Daarbij wordt door bewoners zelf vooral veel nadruk gelegd op de impact van woninginbraak en geweld. Uit de wetenschappelijke literatuur is bekend dat deze vormen van criminaliteit een scherpe maatschappelijke angel kennen: zij geven burgers het gevoel dat de buurt in moreel verval is (Farrall, Jackson & Gray, 2009). Het advies is daarom in te blijven zetten op de zichtbare bestrijding van criminaliteit in zijn algemeenheid en daarnaast (waar mogelijk) gericht in buurten te communiceren bij woninginbraak. Burgers hebben een behoefte aan communicatie over dit type delicten, liefst door een professional die zij kennen. Daarbij is het in de communicatie van belang aan te geven wat er is gebeurd en waar burgers zelf kunnen bijdragen om woninginbraak te voorkomen door de gelegenheid daartoe te beperken. Daarover meer in de volgende aanbeveling.

Algemeen advies #4 - Burgers stimuleren in een gevoel van controle over criminaliteit.
Burgers ervaren over het algemeen een sterk gevoel van persoonlijke controle over hun kans op slachtofferschap van criminaliteit. Het is van belang om in de interactie met burgers bij te dragen aan dit gevoel van controle door hen concreet handelingsperspectief te bieden hoe zij zelf gelegenheid kunnen verkleinen. Hier ligt vooral rondom het thema woninginbraak een kans om effect te behalen. Daarbij is er een uitgelezen kans om te leren van de ervaringen in Schollevaar Zuid. Daar is men significant minder inbraken in de buurt gaan ervaren, de vraag is echter hoe dat komt. Vanuit de complexiteit van onveiligheidsbeleving ligt hieraan waarschijnlijk meer ten grondslag dan een eventuele objectieve daling van het aantal inbraken in de wijk.

Het thema woninginbraak neemt in de beleving van bewoners van Middelwatering West, Schenkel en Oostgaarde Noord een prominente positie in. Daarbij is bekend dat woninginbraak een sterk symbolische functie in de beleving van buurtbewoners heeft. Wanneer woninginbraak veelvuldig in de omgeving voor komt of dit als zodanig wordt ervaren, dan ervaren buurtbewoners doorgaans een sterk verval van de buurt (Farrall, Jackson & Gray 2009). Buurtbewoners geven doormiddel van gesprekken over criminaliteit in de buurt in zekere zin zelf vorm aan de reputatie van hun buurt (Doran & Burgess, 2012). Deze gesprekken kunnen de realiteit echter ook sterk uitvergroten en verdraaien (Skogan, 1987; Van den Brink, 2007).

Herhaalde berichten en gesprekken over woninginbraak vuren steeds op nieuw de alertheid en zorg aan waardoor een dysfunctionele angst voor inbraak kan ontstaan: een zorg die het welzijn en de kwaliteit van leven negatief beïnvloedt (Jackson & Gray, 2010, p. 13). Daarmee is de aanbeveling om in de communicatie over woninginbraak na te denken over de boodschap en zender van de boodschap. De

communicatie dient steeds realistisch en beheerst zijn, zonder voorbij te gaan aan de impact die een incident op de omgeving heeft. Het gaat erom in de communicatie aan te sluiten op het acute probleembesef en op een nuchtere maar duidelijke toon aan te dragen waar mogelijkheden voor burgers liggen om herhaling te voorkomen. Daarnaast is het advies om vanuit de wijkagent (en/of wijkbeheer of andere bekende professionals) de beleving over woninginbraken in de wijk te nuanceren en buurtbewoners positief te bestendigen in de eigen invloed die men met elkaar heeft om woninginbraak tegen te gaan. Wij adviseren te experimenteren met constructieve, liefst persoonlijke berichten (uit naam) van een bekende professional over hoe burgers de kans op slachtofferschap van woninginbraak kunnen verkleinen. Daarnaast kan men op een laagdrempelige wijze bewoners van de kwetsbare delen van de wijk extra preventieadvies te geven door langs de deuren te gaan.

Algemeen advies #5 - Waar mogelijk ervaren sociale disorganisatie in buurten en wijken aanpakken.
Achter de gestegen gevoelens van onveiligheid in de onderzochte wijken troffen wij een sterke invloed van sociale disorganisatie in de buurt. In de wetenschappelijke literatuur over 'fear of crime' is er veel aandacht voor 'sociale cohesie' als middel om onveiligheidsgevoelens in buurten tegen te gaan. Het is echter ingewikkeld om per buurt in te spelen op de sociale cohesie aangezien deze nagenoeg niet maakbaar is (Schinkel, 2009; Duyvendak & Wekker, 2015). Wel kan worden ingezet op het verbeteren van de sociale sfeer in de buurten door herhaalde ontmoetingen te stimuleren (Kleinhans & Bolt, 2010; Schinkel, 2009) en eventueel onderzoek te (laten) doen naar contactbehoeften van buurtbewoners en hen hierin eventueel te ondersteunen.

Algemeen advies #6 - Wees bewust van de doorwerking van maatschappelijk onbehagen.
Door de aangescherpte meting werd duidelijk dat onveiligheidsbeleving in de buurt voor een deel drijft op de onveiligheidsbeleving in de Nederlandse samenleving. Daaraan ligt vooral een veelvoud aan maatschappelijke zorgen, dat zich vertaalt in een algemeen maatschappelijk onbehagen, ten grondslag. Deze maatschappelijke zorgen kunnen met lokale zorgen resoneren, waardoor deze meer lading krijgen dan wanneer ze geïsoleerd zouden bestaan (Hirtenlehner & Farrall, 2013; Dekker et al., 2013). Het strekt daarom de aanbeveling zich in het werken aan veiligheidsbeleving op buurtniveau bewust te zijn van de achterliggende invloed van abstracte maatschappelijke zorgen en zich hier in de praktijk niet aan te vertillen. Tracht lokale zorgen te isoleren en daar op het niveau van de buurt aan te werken.

Algemeen advies #7 - Recht doen aan een *functionele* beleving van onveiligheid.
In de aangescherpte vragenlijst werd duidelijk dat relatief weinig inwoners van Capelle aan den IJssel denkt zelf een grote kans te hebben om het komende jaar zelf slachtoffer te worden van criminaliteit en dat men criminaliteit overwegend als een klein probleem voor zichzelf beleeft. Wel is men alert op het voorkomen van slachtofferschap. Kortom, wij zien respondenten vooral een *functionele* uitleg geven van hun onveiligheidsgevoelens want deze beleving motiveert hen tot waakzaamheid en routinevoorzorg (zie Jackson & Gray, 2010; Fattah, 1993; Hale, 1996; Warr, 2000; Ditton & Innes, 2005). Het is van belang hier in de aanpak van onveiligheidsbeleving in Capelle aan den IJssel recht aan te doen: burgers zijn niet angstig maar grotendeels zelfredzaam. Het advies daarbij om hen te helpen om gelegenheid tot het worden van slachtoffer te verkleinen.

Algemeen advies #8 – Haal de lokale verhalen achter de cijfers bij burgers op.
De inzichten van dit rapport komen voort uit vragenlijstonderzoek. Dit type onderzoek geeft kortweg een oppervlakkig beeld van hoe een grote groep mensen veiligheid beleeft. Daarbij ligt er een toegevoegde waarde in het doen van verdiepende interviews of deur-tot-deur gesprekken om de

inzichten uit de vragenlijsten lokaal te verifiëren, verrijken en verdiepen. Interviews leveren immers diepgaande inzichten voor hoe individuen veiligheid beleven. Wij roepen hierbij nadrukkelijk op om de verhalen achter de cijfers bij een zo divers mogelijke afspiegeling van de buurt *op te halen*. De opkomst van bewonersavonden in wijken als Middelwatering West, Schenkel en Oostgaarde Noord is doorgaans zeer laag. Wanneer men in Capelle aan den IJssel gericht aan de slag wil gaan met het verbeteren van de veiligheidsbeleving in deze wijken dan is het onontbeerlijk naar de bewoners van deze wijken toe te gaan en hen om hun toelichting op de cijfers te vragen. De kans is immers groot dat achter het gevoel van onveiligheid lokaal zaken spelen die niet in de gebruikte vragenlijsten zijn opgenomen en/of ingewikkelder samenhangen dan uit onderzoeken tot op heden is gebleken. Een scherper zicht op de lokale achtergronden maakt een gerichtere aanpak mogelijk.

6.3 Aanpakken van 'verstoorde veiligheidsbeleving' in Middelwatering West

Naast de algemene adviezen en de vuistregels in de aanpak van onveiligheidsbeleving doen wij op basis van onze bevindingen voor Middelwatering West de volgende specifieke aanbevelingen:

- Wees bewust van de algemene, negatieve stemming in deze wijk. Vraag in gesprekken daarom altijd door naar specifieke klachten en zorgen over de wijk en buurt, tracht als het ware de negatieve stemming uit te pellen en zoek daarbij naar lokaal aangrijpbare elementen;
- Versterk burgers specifiek in het voorkomen van gelegenheid rondom inbraak omdat er stevige zorgen over inbraken in de wijk aanwezig zijn, tracht hen op realistische en nuchtere toon aan te rijken hoe zij zelf gelegenheid kunnen beperken, werk hierbij eventueel samen met studenten van relevante HBO- en/of MBO-opleidingen in de regio, omdat persoonlijk contact het meeste effect zal sorteren;
- Naast een algemene invloed van beleefde overlast bleek dat in Middelwatering West men vooral meer overlast van *omwonenden* is gaan ervaren. Tracht hierbij middels buurtbemiddeling en de woningcorporaties nog meer in de bestrijding te betekenen. Hierbij geldt ook weer de aanbeveling om evenveel aandacht op "de klager" als "de beklaagde" te leggen en te streven naar een gebalanceerde dialoog en oplossingen;
- Probeer bewoners te organiseren rondom de gedeelde frustraties over fysieke verloedering in de buurt en wijk. Crawford (2006, p. 963) en Van den Brink (2007, p. 321-322) wijzen beide op de instrumentele rol van 'weak ties': stimuleer of '(…) tracht aan te sluiten bij de kleinschalige initiatieven van tijdelijke duur die bewoners zelf ontwikkelen om langs die weg hun betrokkenheid bij de wijk te versterken' (Van den Brink, 2007, p. 334). Gedeelde frustraties over fysieke verloedering bieden hier een uitgelezen kans voor. Faciliteer als gemeente de ontmoeting en stimuleer burgers met elkaar na te denken hoe zij zelf een bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van de beleefde problematiek.

6.4 Aanpakken van 'verstoorde veiligheidsbeleving' in Schenkel

Voor Schenkel doen wij soortgelijke, specifieke aanbevelingen:

- Wees bewust van de algemene, negatieve stemming in de wijk. Vraag net als in Middelwatering West in gesprekken daarom altijd door naar specifieke klachten en zorgen over de eigen wijk en buurt, tracht als het ware de negatieve stemming uit te pellen en zoek daarbij naar lokaal aangrijpbare elementen;
- Naast een algemene invloed van beleefde overlast bleek dat in Schenkel men vooral meer overlast van *geluid* is gaan ervaren. Tracht hierbij - naast gerichte inzet van handhaving - om

middels buurtbemiddeling en de woningcorporaties nog meer in de bestrijding te betekenen. Hierbij geldt ook weer de aanbeveling om evenveel aandacht op “de klager” als “de beklaagde” te leggen en te streven naar een gebalanceerde dialoog en oplossingen;
- Probeer ook bewoners van Schenkel te organiseren rondom de gedeelde frustraties over fysieke verloedering in de buurt en wijk.

6.5 Aanpakken van ‘verstoorde veiligheidsbeleving’ in Oostgaarde Noord

Voor Oostgaarde Noord geven wij de volgende adviezen:

- Wees bewust van de algemene, negatieve stemming in de wijk. Vraag in gesprekken daarom altijd door naar specifieke klachten en zorgen over de wijk of buurt, tracht als het ware de negatieve stemming uit te pellen en zoek daarbij naar lokaal aangrijpbare elementen;
- Men beleeft een toename in geweldsincidenten in deze wijk. Het strekt de aanbeveling om - waar mogelijk - in een kleine cirkel rond de locatie van het incident over extreme geweldsdelicten die publiek bekend zijn te communiceren om buurtbewoners te voorzien in hun informatiebehoefte, met daarbij wat er is gebeurt en hoe dat door de verschillende veiligheidspartners is opgepakt;
- Men beleeft een toename van overlast van jongeren en drugs. Het advies is hier handhavers gericht op in te zetten en samen met bewoners en jongeren op zoek te gaan naar en oplossing;
- Duidelijk is dat men meer eenzaamheid in de wijk ervaart. Tracht contactbehoeften van mensen in kaart te brengen en hen waar mogelijk te ondersteunen in het vinden en borgen van contact;
- Probeer ook in Oostgaarde Noord bewoners te organiseren rondom de gedeelde frustraties over fysieke verloedering in de buurt en wijk.

6.6 Aansluiten op de beleving in andere wijken

In het overzicht aan significante verschuivingen in de beleving van respondenten (Tabel 2 op pagina 14) uit andere wijken dan Middelwatering West, Schenkel en Oostgaarde Noord kwamen nog de volgende aanknopingspunten om aan te sluiten op de beleving naar voren (Tabel 3):

	Gevonden, potentiele bronnen van onveiligheidsbeleving	**Korte adviezen**
Capelle West	- Beleefde toename van inbraak; - Beleefde toename overlast van verloedering; - Beleefde toename overlast van omwonenden.	- Stimuleer bewoners in een gevoel van controle over inbraak; - Tracht bewoners te organiseren rondom de gedeelde frustraties o fysieke verloedering in de buurt en wijk; - Zet actief in op buurtbemiddeling bij meldingen van overlast van omwonenden.
‘s Graveland	- Beleefde toename van inbraak - Beleefde toename van beschadigen van auto’s - Beleefde toename van overlast van verloedering - Beleefde toename van eenzaamheid	- Stimuleer bewoners in een gevoel van controle over inbraak; - Stimuleer het doen van aangifte, onderneem bij verificatie van de stijging gerichte actie ; - Tracht bewoners te organiseren rondom de gedeelde frustraties over fysieke verloedering in de buurt en wijk; - Tracht contactbehoeften van mensen in kaart te brengen en te ondersteunen.
Middelwatering Oost *	- Beleefde toename van geweldsincidenten - Beleefde toename van overlast van verloedering - Beleefde toename van overlast van drugs - Beleefde afname van cohesie	- In een kleine cirkel rond de locatie extreme geweldsdelicten die publiek bekend zijn communiceren; - Tracht bewoners te organiseren rondom de gedeelde frustraties over fysieke verloedering in de buurt en wijk; - Heb verscherpte aandacht voor drugs in de handhaving; - Zet in op het verbeteren van de sociale sfeer in de buurten door herhaalde ontmoetingen te stimuleren.

* = Deze wijk scoort op de indicator veiligheidsbeleving buurt in 2017 nog *boven* het maximum beleidsdoel voor 2018.

Tabel 4 – Gevonden potentiële bronnen van onveiligheidsbeleving en korte adviezen voor de overige wijken.

Oostgaarde Zuid	- Beleefde toename van beschadigen van auto's - Beleefde toename van overlast van verloedering - Beleefde toename van overlast van geluid	- Stimuleer het doen van aangifte, onderneem bij verificatie van de stijging gerichte actie ; - Tracht bewoners te organiseren rondom de gedeelde frustraties over fysieke verloedering in de buurt en wijk; - Heb verscherpte aandacht voor geluidsoverlast in de handhaving.
Schollevaar Zuid *	- Beleefde toename van overlast van verloedering - Beleefde toename van overlast van geluid - Beleefde toename van overlast van drugs - Beleefde toename van eenzaamheid	- Tracht bewoners te organiseren rondom de gedeelde frustraties over fysieke verloedering in de buurt en wijk; - Heb verscherpte aandacht voor geluidsoverlast in de handhaving; - Heb verscherpte aandacht voor drugs in de handhaving; - Tracht contactbehoeften van mensen in kaart te brengen en te ondersteunen.
Schollevaar Noord *	- Beleefde toename van overlast van verloedering - Beleefde afname van gezelligheid	- Tracht bewoners te organiseren rondom de gedeelde frustraties over fysieke verloedering in de buurt en wijk; - Zet in op het verbeteren van de sociale sfeer in de buurten door herhaalde ontmoetingen te stimuleren.
Fascinatio & Rivium *	- Beleefde toename van inbraak - Beleefde toename van overlast van verloedering - Beleefde toename overlast van omwonenden	- Stimuleer bewoners in een gevoel van controle over inbraak; - Tracht bewoners te organiseren rondom de gedeelde frustraties over fysieke verloedering in de buurt en wijk; - Zet actief in op buurtbemiddeling bij meldingen van overlast van omwonenden.

* = Deze wijk scoort op de indicator veiligheidsbeleving buurt in 2017 nog *boven* het maximum beleidsdoel voor 2018.

Tabel 4 (vervolg) – Gevonden potentiële bronnen van onveiligheidsbeleving en korte adviezen voor de overige wijken.

6.7 Mogelijkheden voor vervolgonderzoek

Afsluitend geven wij vijf mogelijkheden voor vervolgonderzoek waarbij het lectoraat Maatschappelijke Veiligheid van Hogeschool Saxion graag met de gemeente Capelle aan den IJssel meedenkt over de uitvoering:

1. **Middels interviews of deur-tot-deur gesprekken lokaal verrijken van inzichten.**
   Inmiddels hebben wij ruimte ervaring met en een beproefde methodiek ontwikkeld voor het uitvoeren van een kwalitatieve verdieping in de achtergronden van 'verstoorde veiligheidsbeleving' in buurten. Deze verdiepende stap levert een aangescherpt beleidsadvies op, waar de in dit rapport gevonden oorzaken worden geverifieerd en aangevuld met lokale oorzaken die niet in de vragenlijsten waren opgenomen. Het strekt de aanbeveling dit voor de wijken Middelwatering West, Schenkel en Oostgaarde Noord te doen zoals het in de Capelse wijk Fascinatio eerder is gedaan (Spithoven 2017c).

2. **Actieonderzoek met de praktijk van kwalitatief verdiepen naar samen aanpakken.**
   Naast dat een externe partij de kwalitatieve verdiepingen voor de wijken Middelwatering West, Schenkel en Oostgaarde Noord kan doen, is het mogelijk betrokken professionals middels actieonderzoek worden gecoacht in het zelf uitvoeren van deze verdieping. Vervolgens kunnen deze samenwerkende professionals in hetzelfde actieonderzoek naar een integrale aanpak van verstoorde veiligheidsbeleving in deze wijken worden gecoacht.

3. **Effecten van interventiematrixen meten.**
   Wanneer de gemeente Capelle aan den IJssel besluit een of meerdere te implementeren, dan is het raadzaam om de effecten onafhankelijk te laten evalueren om na te gaan of en waarom een interventie al dan niet tot effect leidt.

4. **Secundaire analyse of verdieping voor de significant positiever beleefde wijk Schollevaar Zuid.**
   In dit onderzoek lag de focus op een meta en aanvullende analyse voor wijken waarbij sprake was van een significant negatieve ontwikkeling in de beleving van veiligheid in de buurt. In de wijk Schollevaar Zuid was echter een significant *positieve* ontwikkeling zichtbaar. Het is aannemelijk dat er in deze wijk verschillende en wellicht breder toepasbare lessen zijn te leren. Dit kan zowel op basis van een secundaire analyse van data als op basis van een kwalitatieve, verdiepende studie. Het meest diepgaande inzicht kan echter worden verwacht van een combinatie van deze twee opties. Het is met het oog op 'Algemeen advies #4 - Burgers stimuleren in een gevoel van controle over criminaliteit' erg interessant om uit te zoeken waarom buurtbewoners is Schollevaar Zuid minder inbraken in hun wijk zijn gaan ervaren. Gezien de complexiteit van veiligheidsbeleving ligt hieraan waarschijnlijk meer ten grondslag dan een eventuele objectieve daling van het aantal woninginbraken in deze wijk.

5. **Herhalen van analyses.**
   Wanneer een volgende versie van de buurtmonitor plaatsvindt, dan kan deze – mits inhoudelijk nog vergelijkbaar - op een zelfde wijze worden vergeleken met de data van eerdere jaargangen (2013, 2015 en 2017) zoals in dit rapport plaatsvond. Op deze wijze blijft de gemeente Capelle aan den IJssel de ontwikkelingen in de onveiligheidsbeleving van bewoners monitoren en kan er opnieuw worden bekeken of er aanvullende of andere aanpakken noodzakelijk blijken. Daarnaast kan de gehanteerde, verdiepende vragenlijst na verloop van tijd opnieuw worden afgenomen onder een kwalitatief betere steekproef of onder het online burgerpanel worden herhaald om te zien of er significante verschuivingen optreden in de door de Capelse bevolking beleefde veiligheid.

- Beantwoording deelvraag # 4 -

Q: WELKE BELEIDSDOELSTELLINGEN EN -MAATREGELEN KAN DE GEMEENTE CAPELLE AAN DEN IJSSEL IN HET VOLGENDE INTEGRAAL VEILIGHEIDSPLAN OPNEMEN EN DE VEILIGHEIDSBELEVING VAN DE INWONERS VAN DE ONDERZOCHTE WIJKEN VERBETEREN?

A: Naast een aantal vuistregels in de omgang met 'onveiligheidsbeleving', specifieke adviezen voor de onderzochte wijken Middelwatering West, Schenkel en Oostgaarde Noord, adviseren wij de gemeente Capelle aan den IJssel overkoepelend om: (I) de doelstelling ten aanzien van onveiligheidsbeleving aan te passen in het tegengaan van 'verstoorde veiligheidsbeleving'; (II) beleefde criminaliteit en (III) overlast in de wijken aan te pakken; (IV) burgers te stimuleren in hun gevoel van persoonlijke controle over criminaliteit; (V) waar mogelijk sociale disorganisatie in buurten en wijken aan te pakken; (VI) bewust te zijn van de indirecte invloed van maatschappelijk onbehagen; (VII) recht te blijven doen aan een functionele beleving van onveiligheid en *last but not least* (VIII) lokale verhalen achter de cijfers bij een diverse afspiegeling van buurtbewoners op te halen.

Geraadpleegde literatuur

Crawford, A. (2006). Fixing broken promises?: Neighborhood wardens and social capital. *Urban studies*, 43(5/6), 957-976.

Ditton, J. en M. Innes (2005). 'The Role of Perceptual Intervention in the Management of Crime Fear'. In N. Tilly (Ed.), *Handbook of Crime Prevention and Community Safety*. Collumpton: Willan Publishing.

Doran, B.J. en M.B. Burgess (2012). *Putting fear of crime on the map.* New York: Springer.

Duyvendak, J.W. en F. Wekker (2015). *Thuis in de openbare ruimte? Over vreemden, vrienden en het belang van amicaliteit*. Den Haag: Platform 31

Farrall, S., J. Jackson en E. Gray (2009). *Social order and the fear of crime in contemporary times*. Oxford: Oxford University Press.

Fattah, E. (1993). Research on Fear of Crime. Some Common Conceptual and Measurement Problems. In W. Bilsky, C. Pfeiffer en P. Wetzels (Eds.), *Fear of Crime and Criminal Victimization*. Stuttgart: Enke, 45-70.

Gemeente Capelle a/d IJssel (2015). *#Capelleveilig. Denken, Durven, Doen! Integraal veiligheidsbeleid.* Capelle a/d IJssel : Gemeente Capelle a/d IJssel.

Hale, C. (1996). Fear of Crime: A review of the literature. *International Review of Victimology*, 4, 79-150.

I&O Research (2018). *Burgerpanel Capelle over veiligheidsbeleving.* Amsterdam/Enschede : I&O Research.

Jackson, J. en E. Gray (2010). Functional Fear and Public Insecurities about Crime. *British Journal of Criminology*, 50(1), 1-21.

Kleinhans, R. en G. Bolt (2010). *Vertrouwen houden in de buurt. Verval, opleving en collectieve zelfredzaamheid in stadsbuurten*. Den Haag: NICIS/Platform31.

Pleysier, S. en J. Deklerck (2006). Over hondenpoep en hangjongeren: Een verkennend onderzoek naar overlastfenomenen in parken en groenzones. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 5(1), 6-20

Rekenkamer Capelle a/d IJssel (2017). *Sturen op gevoel. Onderzoek naar het veiligheidsbeleid.* Capelle a/d IJssel : Rekenkamer Capelle a/d IJssel.

Schinkel, W. (2009). Publieke ruimte: tussen anonimiteit en publiciteit. *B&M*, 36(3), 192-201.

Spithoven, R. (2017a). *Keeping trouble at a safe distance. Unravelling the significance of 'the fear of crime'*. Eleven International Publishing: Den Haag.

Spithoven, R. (2017b). Verstoorde veiligheidsbeleving. In gesprek met buurtbewoners over de 'onveiligheid' in hun buurt naar aanleiding van gestegen 'gevoelens van onveiligheid'. *Tijdschrift voor veiligheid*, 16, 4, 3-23.

Spithoven, R. (2017c). *Onderzoeksrapport Proeftuin veiligheidsbeleving Fascinatio*. Utrecht : Hogeschool Utrecht, lectoraat Kennisanalyse sociale veiligheid.

Van den Brink, G. (2007). *Prachtwijken?! De mogelijkheden en beperkingen van Nederlandse probleemwijken*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker.

Warr, M. (2000). Fear of crime in the United States: Avenues for research and policy. In D. Duffee (Ed.), *Criminal justice 2000: Vol.4. Measurement and analysis of crime and justice*. Washington, DC: National Institute of Justice, 451-490.

Bijlage 1 – Factsheets wijken 2013-2017

Factsheet Capelle West

Veiligheidsbeleving

	2017	2013 – 2017
Voelt zich vaak of soms onveilig	**14%**	In Capelle-west is er sprake van een ***stabiele veiligheidsbeleving***.

Vermijdingsgedrag

Vermijdt wel eens onveilige plekken in de wijk.	**11%**	In Capelle-west is tussen 2013 en 2017 de mate waarin bewoners onveilige plekken mijden ***stabiel***.

Algemeen buurtoordeel

		2017	2013-2017
7,5 (rapportcijfer 2017)	**Ontwikkeling van de wijk afgelopen jaar.**	Bewoners hebben **significant sterker** het gevoel dat de wijk achteruit is gegaan.	**Significant negatief** verschil met 2013.
	Verwachte ontwikkeling komende jaren.	Bewoners hebben **significant sterker** het gevoel dat de wijk vooruit gaat de komende jaren.	**Significant positief** verschil ten opzichte van 2013.

Bewoners van de wijk Capelle- west hebben sterk het gevoel dat het prettig is wonen in deze wijk en dat men het getroffen heeft als je in deze wijk woont. Zij zijn ook niet van plan te verhuizen uit deze wijk. De beleving van de wijk is tussen 2013 en 2017 over het algemeen ***stabiel.***

Criminaliteit in de buurt

		2017	2013 - 2017
Criminaliteit: inbraak, diefstal, geweld. **6,6** (rapportcijfer 2017)	**Inbraak in woningen.**	Bewoners hebben **significant sterker** het gevoel dat woninginbraken vaak of soms in hun wijk voorkomen.	**Significant negatief** verschil t.o.v. 2013.
	Diefstal uit/inbraak/beschadiging auto's.	Volgens bewoners komt diefstal uit en beschadiging van auto's regelmatig voor.	De beleving van het voorkomen van diefstal uit/ beschadiging van auto's is ***stabiel***.
	Geweldsdelicten	Bewoners hebben sterk het idee dat gewelddelicten niet vaak voorkomen.	De beleving van het voorkomen van geweldsdelicten is ***stabiel***.

Overlast in de buurt			
		2017	**2013 – 2017**
Overlast: verkeer, vandalisme, overig. **6,3** (rapportcijfer 2017)	**Fysieke verloedering (zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep, vandalisme)**	Ruim de helft van de bewoners vindt dat zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis en hondenpoep vaak of soms voorkomen. Van vandalisme hebben ze sterker het gevoel dat het niet voorkomt.	De beleving van fysieke verloedering is tussen 2013 en 2017 ***stabiel*.** In 2017 geven wel **significant meer** mensen aan dat verkeerd geplaats vuilnis vaker of soms voorkomt.
	Sociale overlast (jongeren, omwonenden, geluid, drugs)	Bewoners hebben sterker het gevoel dat overlast van jongeren, omwonenden, geluidsoverlast, drugs niet vaak voorkomen.	De beleving van overlast door jongeren en drugs is ***stabiel*.** De bewoners geven in 2017 **significant meer** aan vaak of soms overlast te hebben van omwonenden. En **significant minder** vaak last te hebben van geluidsoverlast sinds 2013.

Sociale kwaliteit persoonlijk
Bewoners voelen zich niet vaak eenzaam en geven aan voldoende sociale contacten te hebben en hebben sterker het gevoel bij iemand van familie/vrienden terecht te kunnen. De beleving van de persoonlijke sociale kwaliteit is tussen 2013 en 2017 ***stabiel***.

Sociale kwaliteit van de buurt		
	2017	**2013 – 2017**
Sociale cohesie	Bewoners hebben sterk het gevoel dat men prettig met elkaar omgaat in de wijk, elkaar kent, elkaar helpt, men kan beroep doen op elkaar, voelen zich thuis bij mensen in de wijk, ervaren de wijk als gezellig en blijven er graag wonen.	De beleving van sociale cohesie in de wijk is over het algemeen ***stabiel*.**
Samenleven met verschillen	Voor het samenleven van huishoudens van verschillende etnische afkomst gaven de bewoners een 6,2 (2017).	

Solidariteit	Voor de algemene solidariteit in de wijk gaven bewoners een 6,5 (2017).	

Fysieke kwaliteit van de buurt		
Onderhoud woningen	**2017** De bewoners hebben meer het idee dat woningen in deze wijk goed onderhouden zijn.	**2013 – 2017** De beleving van de fysieke kwaliteit in de wijk is ***stabiel***.

Factsheet s'Graveland

Veiligheidsbeleving

	2017	2013 – 2017
Voelt zich vaak of soms onveilig.	**17%**	In 's Gravenland is er sprake van een ***stabiele*** veiligheidsbeleving.

Vermijdingsgedrag

Vermijdt wel eens onveilige plekken in de wijk.	**15%**	In 's Gravenland is tussen 2013 en 2017 de mate waarin bewoners onveilige plekken mijden ***stabiel***.

Algemeen buurtoordeel

		2017	2013-2017
7,9 (rapportcijfer 2017)	**Ontwikkeling van de wijk afgelopen jaar.**	Bewoners hebben **significant sterker** het gevoel dat de wijk vooruit is gegaan.	**Significant positief** verschil met 2013.
	Verwachte ontwikkeling komende jaren.	Bewoners hebben **significant sterker** het gevoel dat de wijk de komende jaren gelijk zal blijven.	**Significant positief** verschil ten opzichte van 2013. Meer mensen hebben het idee dat de ontwikkeling van de wijk gelijk zal blijven.

Bewoners van de wijk 's Gravenland hebben sterker het gevoel dat het in deze wijk prettig is wonen, daarnaast vindt men sterker dat je het getroffen hebt als je in deze wijk woont. Zij zijn ook sterker voornemens niet uit deze wijk te verhuizen. Deze beleving verschilt **significant positief** verschil ten opzichte van 2013.

Criminaliteit in de buurt

		2017	2013 – 2017
Criminaliteit: inbraak, diefstal, geweld. **6,8** (rapportcijfer 2017)	**Inbraak in woningen.**	Bewoners hebben **significant meer** het gevoel dat woninginbraken vaak of soms in hun wijk voor komen.	Men heeft **significant meer** last van woninginbraken dan in 2013.
	Diefstal uit/inbraak/beschadiging auto's.	Volgens bewoners komt diefstal uit en beschadiging van auto's regelmatig voor.	Men heeft **significant meer** last van diefstal uit en beschadiging van auto's dan in 2013.
	Geweldsdelicten	Bewoners hebben sterk het idee dat gewelddelicten niet vaak voorkomen.	Men heeft **significant sterker** het idee dat geweldsdelicten niet

			vaak voorkomen dan in 2013.

Overlast in de buurt			
		2017	**2013 – 2017**
Overlast: verkeer, vandalisme, overig. **6,3** (rapportcijfer 2017)	**Fysieke verloedering (zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep, vandalisme)**	Ruim de helft van de bewoners vindt dat zwerfvuil en hondenpoep 'vaak' of 'soms' voor komen. Over verkeerd aangeboden afval zijn de meningen meer verdeeld en ruim de helft van de bewoners vindt dat vandalisme (bijna) nooit voorkomt.	In 2017 geven **significant meer** mensen aan dat zwerfvuil 'vaak' of 'soms' in de wijk voor komt. Verkeerd aangeboden vuilnis en vandalisme komen volgens de bewoners **significant minder** voor. De beleving van de frequentie van hondenpoep is ***stabiel.***
	Sociale overlast (jongeren, omwonenden, geluid, drugs)	Bewoners hebben het gevoel dat overlast van jongeren en omwonenden regelmatig voor komen Men heeft minder het gevoel dat overlast van geluid en drugs voorkomen.	De bewoners geven in 2017 **significant minder** aan 'vaak' of 'soms' overlast te ervaren van jongeren. Men geeft **significant minder** aan (bijna) nooit overlast te hebben van omwonenden, geluid en drugs.

Persoonlijke, sociale kwaliteit persoonlijk
Bewoners voelen zich niet vaak eenzaam en geven aan voldoende sociale contacten te hebben. Tussen 2013 en 2017 hebben wel **significant meer** mensen het idee zich weleens eenzaam te voelen en meer sociale contacten te willen. Zij hebben sterk het gevoel bij iemand van familie en vrienden terecht te kunnen. De beleving van de persoonlijke, sociale kwaliteit is ***stabiel***.

Sociale kwaliteit van de buurt		
	2017	**2013 – 2017**
Sociale cohesie	Bewoners hebben sterk het gevoel dat men prettig met elkaar omgaat in de wijk, men er graag blijft wonen, elkaar helpt, men een beroep op elkaar kan doen. Men voelt zich thuis bij mensen in de wijk. De meningen over of men elkaar goed kent in de wijk en men in een gezellige wijk woont zijn meer verdeeld.	De beleving van sociale cohesie in de wijk verschilt **significant positief** ten opzichte van 2013

Samenleven met verschillen **Solidariteit**	Voor het samenleven van huishoudens van verschillende etnische afkomst gaven de bewoners een 6,9 (2017). Voor de algemene solidariteit in de wijk gaven bewoners een 6,6 (2017).	

Fysieke kwaliteit van de buurt		
Onderhoud woningen	**2017** De bewoners hebben sterk het idee dat woningen in deze wijk goed onderhouden zijn.	**2013 – 2017** De beleving van de fysieke kwaliteit in de wijk is ***stabiel.***

Factsheet Middelwatering West

Veiligheidsbeleving

	2017	2013 – 2017
Voelt zich vaak of soms onveilig	**35%**	In Middelwatering-West is er sprake van een ***significant negatievere*** veiligheidsbeleving.

Vermijdingsgedrag

Vermijdt wel eens onveilige plekken in de wijk.	**23%**	In Middelwatering-West is tussen 2013 en 2017 de mate waarin bewoners onveilige plekken mijden ***stabiel***.

Algemeen buurtoordeel

		2017	2013-2017
7,2 (rapportcijfer 2017)	**Ontwikkeling van de wijk afgelopen jaar.**	Bewoners hebben **significant meer** het gevoel dat de wijk achteruit is gegaan.	**Significant negatief** verschil met 2013.
	Verwachte ontwikkeling komende jaren.	Bewoners hebben **significant sterker** het gevoel dat de wijk achteruit gaat de komende jaren.	**Significant negatief** verschil met 2013. Mening meer verdeeld.

Bewoners van de wijk Middelwatering-West hebben doorgaans sterk het gevoel dat het prettig is wonen in deze wijk, maar ten opzicht van 2013 heeft men in 2017 **significant meer** het gevoel dat het vervelend is om in deze wijk te wonen. Daarnaast vindt men wel sterk dat je het getroffen hebt als je in deze wijk woont. Men is doorgaans sterk voornemens niet uit deze wijk te verhuizen. Het verhuispotentieel in deze wijk is ***stabiel*.**

Criminaliteit in de buurt

		2017	2013 - 2017
Criminaliteit: inbraak, diefstal, geweld. **6,3** (rapportcijfer 2017)	**Inbraak in woningen.**	Bijna de helft van de bewoners heeft het gevoel dat woninginbraken vaak of soms in hun wijk voor komen.	Men heeft **significant meer** last van woninginbraken dan in 2013.
	Diefstal uit/inbraak/beschadiging auto's.	Volgens bewoners komt diefstal uit en beschadiging van auto's regelmatig voor in de wijk.	Men heeft **significant meer** last van diefstal uit en beschadiging van auto's dan in 2013.
	Geweldsdelicten	Bewoners hebben sterk het idee dat gewelddelicten niet vaak in de wijk voorkomen.	Maar men heeft **significant meer** het idee dat geweldsdelicten voorkomen.

Overlast in de buurt			
		2017	**2013 – 2017**
Overlast: verkeer, vandalisme, overig. **5,8** (rapportcijfer 2017)	**Fysieke verloedering (zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep, vandalisme)**	Ruim de helft van de bewoners vindt dat zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis en hondenpoep vaak of soms in de wijk voor komen. Over de frequentie van vandalisme zijn de meningen meer verdeeld.	In 2017 geven **significant meer** mensen aan dat verkeerd geplaats vuilnis en zwerfvuil vaker of soms voor komen. Vandalisme komt volgende de bewoners **significant minder** voor. De beleving van de frequentie van hondenpoep is ***stabiel***.
	Sociale overlast (jongeren, omwonenden, geluid, drugs)	Bewoners hebben het gevoel dat overlast van jongeren, omwonenden en geluid regelmatig voorkomen. En minder het gevoel dat overlast van drugs voorkomt.	De bewoners geven in 2017 **significant minder** aan overlast te ervaren van jongeren. Men geeft wel **significant vaker** aan overlast te ervaren van omwonenden, geluid en drugs sinds 2013.

Sociale kwaliteit persoonlijk
Bewoners voelen zich doorgaans niet vaak eenzaam en geven aan voldoende sociale contacten te hebben. Zij hebben sterk het gevoel bij iemand van familie/vrienden terecht te kunnen. Deze beleving is ***stabiel***.

Sociale kwaliteit van de buurt		
	2017	**2013 – 2017**
Sociale cohesie	Bewoners hebben sterk het gevoel dat men in de wijk prettig met elkaar omgaat, men er graag blijft wonen, elkaar helpt, men een beroep op elkaar kan doen en men voelt zich thuis bij mensen in de wijk. De mening zijn meer verdeeld over of men elkaar in de wijk goed kent en men in een gezellige wijk woont.	De beleving van sociale cohesie in de wijk verschilt **significant negatief** ten opzichte van 2013
Samenleven met verschillen	Voor het samenleven van huishoudens van verschillende etnische afkomst gaven de bewoners een 6,0 (2017).	

Solidariteit	Voor de algemene solidariteit in de wijk gaven bewoners een 6,0 (2017).	

Fysieke kwaliteit van de buurt		
Onderhoud woningen	**2017** De bewoners hebben sterk het idee dat woningen in deze wijk goed onderhouden zijn.	**2013 – 2017** De beleving van de fysieke kwaliteit van de wijk is ***stabiel.***

Factsheet Middelwatering Oost

Veiligheidsbeleving

	2017	2013 – 2017
Voelt zich vaak of soms onveilig	**34%**	In Middelwatering - oost is er sprake van een ***stabiele*** veiligheidsbeleving.

Vermijdingsgedrag

Vermijdt wel eens onveilige plekken in de wijk.	**25%**	In Middelwatering - oost is tussen 2013 en 2017 de mate waarin bewoners onveilige plekken mijden ***stabiel***.

Algemeen buurtoordeel

		2017	2013-2017
7,1 (rapportcijfer 2017)	**Ontwikkeling van de wijk afgelopen jaar.**	Bewoners hebben sterker het gevoel dat de wijk achteruit is gegaan.	**Significant negatief** verschil met 2013.
	Verwachte ontwikkeling komende jaren.	Bewoners hebben sterker het gevoel dat de wijk vooruit gaat de komende jaren.	**Significant positief** verschil met 2013.

Bewoners van de wijk Middelwatering-Oost hebben sterk het gevoel dat het prettig is wonen in deze wijk, maar ten opzicht van 2013 heeft men in 2017 **significant sterker** het gevoel dat het vervelend is om in deze wijk te wonen. Daarnaast vindt men wel sterk dat je het getroffen hebt als je in deze wijk woont, dit is een **significant positief** verschil in vergelijking met 2013. Men is sterk voornemens niet uit deze wijk te verhuizen. Het verhuispotentieel in deze wijk is ***stabiel.***

Criminaliteit in de buurt

		2017	2013 - 2017
Criminaliteit: inbraak, diefstal, geweld. **6,3** (rapportcijfer 2017)	**Inbraak in woningen.**	De mening over de frequentie van woninginbraken in de wijk is verdeeld.	Deze beleving is ***stabiel***.
	Diefstal uit/inbraak/beschadiging auto's.	De mening over de frequentie van inbraak uit en beschadiging van auto's is verdeeld.	Deze beleving is ***stabiel***
	Geweldsdelicten	Bewoners hebben sterk het idee dat gewelddelicten niet vaak voorkomen.	**Significant minder** het idee dat geweldsdelicten voor komen sinds 2013.

Overlast in de buurt			
		2017	**2013 – 2017**
Overlast: verkeer, vandalisme, overig. **5,7** (rapportcijfer 2017)	**Fysieke verloedering (zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep, vandalisme)**	Ruim de helft van de bewoners vindt dat zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis en hondenpoep vaak of soms in de wijk voor komen. Over vandalisme zijn de meningen meer verdeeld.	In 2017 geven **significant meer** mensen aan dat verkeerd geplaats vuilnis en zwerfvuil vaker of soms voor komen. De beleving van de frequentie van hondenpoep en vandalisme in de wijk is ***stabiel***.
	Sociale overlast (jongeren, omwonenden, geluid, drugs)	Bewoners hebben sterk het gevoel dat overlast van jongeren, omwonenden, drugs en geluid (bijna) nooit in de wijk voor komen.	Deze beleving is ***stabiel.*** Maar men ervaart **significant vaker** overlast van drugs sinds 2013.

Sociale kwaliteit persoonlijk
Bewoners voelen zich niet vaak eenzaam, en men heeft in 2017 ten opzichte van 2013 **significant sterker** het gevoel zich niet eenzaam te voelen. Men geeft aan voldoende sociale contacten te hebben. Ook heeft men sterk het gevoel bij iemand van familie of vrienden terecht te kunnen. De beleving van de persoonlijke, sociale kwaliteit in deze wijk is ***stabiel***.

Sociale kwaliteit van de buurt		
	2017	**2013 – 2017**
Sociale cohesie	Bewoners hebben sterk het gevoel dat men in de wijk prettig met elkaar omgaat, men er graag blijft wonen, elkaar helpt, een beroep kan doen op elkaar en men voelt zich thuis bij mensen in de wijk. De mening over of men elkaar goed kent in de wijk en men in een gezellige wijk woont zijn meer verdeeld.	De beleving van sociale cohesie in de wijk verschilt **significant negatief** ten opzichte van 2013.
Samenleven met verschillen	Voor het samenleven van huishoudens van verschillende etnische afkomst gaven de bewoners een 5,9 (2017).	
Solidariteit	Voor de algemene solidariteit in de wijk gaven bewoners een 5,9 (2017).	

Fysieke kwaliteit van de buurt		
Onderhoud woningen	**2017** De bewoners hebben sterk het idee dat woningen in deze wijk goed onderhouden zijn.	**2013 – 2017** De beleving van de fysieke kwaliteit in de wijk is echter ***significant negatiever.***

Factsheet Oostgaarde Zuid

Veiligheidsbeleving

	2017	2013 – 2017
Voelt zich vaak of soms onveilig	**19%**	In Oostgaarde-Zuid is er sprake van een ***stabiele*** veiligheidsbeleving.

Vermijdingsgedrag

Vermijdt wel eens onveilige plekken in de wijk.	**19%**	In Oostgaarde-Zuid is tussen 2013 en 2017 de mate waarin bewoners onveilige plekken mijden ***stabiel***.

Algemeen buurtoordeel

		2017	2013-2017
7,6 (rapportcijfer 2017)	**Ontwikkeling van de wijk afgelopen jaar.**	Bewoners hebben sterk het gevoel dat de wijk achteruit is gegaan of gelijk is gebleven.	Deze beleving is de afgelopen jaren ***stabiel***.
	Verwachte ontwikkeling komende jaren.	Bewoners hebben sterk het gevoel dat de wijk achteruit gaat of gelijk blijft de komende jaren.	De verwachte ontwikkeling van de wijk is de afgelopen jaren ***stabiel.***

Bewoners van de wijk Oostgaarde-Zuid hebben sterk het gevoel dat het prettig is wonen in deze wijk en dat men het getroffen heeft als je in deze wijk woont. Zij zijn doorgaans ook niet van plan te verhuizen. De beleving van de wijk is ***stabiel*** tussen 2013 en 2017**.**

Criminaliteit in de buurt

		2017	2013 - 2017
Criminaliteit: inbraak, diefstal, geweld. **6,7** (rapportcijfer 2017)	**Inbraak in woningen.**	De mening over de frequentie van woninginbraken is verdeeld.	De beleving van de frequentie van inbraak in woningen is ***stabiel*.**
	Diefstal uit/inbraak/beschadiging auto's.	De mening over de frequentie van inbraak uit en beschadiging van auto's is verdeeld.	De beleving van de frequentie van diefstal uit auto's is ***stabiel*.** **Significant minder** mensen geven aan dat beschadiging van auto's 'vaak' of 'soms' voor komt.
	Geweldsdelicten	Bewoners hebben sterk het idee dat gewelddelicten niet vaak voorkomen.	De beleving van de frequentie van geweldsdelicten is ***stabiel*.**

Overlast in de buurt			
		2017	**2013 – 2017**
Overlast: verkeer, vandalisme, overig. **6,3** (rapportcijfer 2017)	**Fysieke verloedering (zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep, vandalisme)**	Ruim de helft van de bewoners vindt dat zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis en hondenpoep vaak of soms voor komen. Van vandalisme hebben ze sterker het gevoel dat het niet in de wijk voor komt.	De beleving van fysieke verloedering in de wijk is tussen 2013 en 2017 op het gebied van verkeerd aangeboden vuilnis en hondenpoep ***stabiel.*** In 2017 geven wel **significant meer** mensen aan dat zwerfvuil vaak of soms voor komt. Men ervaart **significant minder** vandalisme.
	Sociale overlast (jongeren, omwonenden, geluid, drugs)	Bewoners hebben sterk het gevoel dat overlast van jongeren, omwonenden, geluid en drugs niet vaak voorkomen.	De beleving van overlast door jongeren, omwonenden en drugs is ***stabiel***. **Significant meer** mensen vinden dat overlast van geluid in de wijk voor komt.

Sociale kwaliteit persoonlijk
Bewoners voelen zich niet vaak eenzaam en geven aan voldoende sociale contacten te hebben en hebben sterker het gevoel bij iemand van familie of vrienden terecht te kunnen. De beleving van de persoonlijke, sociale kwaliteit is ***stabiel*** tussen 2013 en 2017.

Sociale kwaliteit van de buurt		
	2017	**2013 – 2017**
Sociale cohesie	Bewoners hebben sterk het gevoel dat men in de wijk prettig met elkaar omgaat, elkaar kent, elkaar helpt, een beroep op elkaar kan doen. Men voelt zich thuis bij de mensen in de wijk en blijft er graag wonen. De mening over de gezelligheid in de wijk is meer verdeeld.	De beleving van sociale cohesie in de wijk is over het algemeen ***stabiel.***
Samenleven met verschillen	Voor het samenleven van huishoudens van verschillende etnische afkomst gaven de bewoners een 6,6 (2017).	

Solidariteit	Voor de algemene solidariteit in de wijk gaven bewoners een 7,5 (2017).	

Fysieke kwaliteit van de buurt		
Onderhoud woningen	**2017** De bewoners hebben het idee dat woningen in deze wijk goed onderhouden zijn.	**2013 – 2017** De beleving van de fysieke kwaliteit van de wijk is ***stabiel.***

Factsheet Oostgaarde Noord

Veiligheidsbeleving

	2017	2013 – 2017
voelt zich vaak of soms onveilig	**44%**	In Oostgaarde-Noord is er sprake van een ***stabiele veiligheidsbeleving***.

Vermijdingsgedrag

vermijdt wel eens onveilige plekken in de wijk.	**32%**	In Oostgaarde-Noord is tussen 2013 en 2017 de mate waarin bewoners onveilige plekken mijden ***toegenomen.***

Algemeen buurtoordeel

		2017	2013-2017
6,9 (rapportcijfer 2017)	**Ontwikkeling van de wijk afgelopen jaar.**	Bewoners hebben **significant sterker** het gevoel dat de wijk achteruit is gegaan.	**Significant negatief** verschil ten opzichte van 2013
	Verwachte ontwikkeling komende **jaren.**	Bewoners hebben het gevoel dat de wijk de komende jaren achteruit zal gaan.	Deze beleving is ***stabiel***.

Bewoners van de wijk Oostgaarde-Noord hebben het gevoel dat het prettig is wonen in deze wijk en dat men het getroffen heeft als je in deze wijk woont. Zij zijn ook niet van plan te verhuizen uit deze wijk. De beleving van de wijk is over het algemeen tussen 2013 en 2017 ***stabiel.*** Men heeft sinds 2013 **significant sterker** het gevoel dat het in deze wijk prettig wonen is.

Criminaliteit in de buurt

		2017	2013 - 2017
Criminaliteit: inbraak, diefstal, geweld. **5,9** (rapportcijfer 2017)	**Inbraak in woningen.**	Bewoners hebben sterk het gevoel dat woninginbraken vaak of soms in hun wijk voorkomen.	Bewoners hebben ***significant vaker*** geen idee of woninginbraken voorkomen.
	Diefstal uit/inbraak/beschadiging auto's.	Volgens bewoners komt diefstal uit/inbraak en beschadiging van auto's regelmatig voor.	De beleving van het voorkomen van diefstal uit/ beschadiging van auto's is ***stabiel***.
	Geweldsdelicten	Bewoners hebben **minder sterk** het idee dat gewelddelicten niet vaak voorkomen.	**Significant negatief** verschil t.o.v. 2013.

Overlast in de buurt			
		2017	**2013 – 2017**
Overlast: verkeer, vandalisme, overig. **5,6** (rapportcijfer 2017)	**Fysieke verloedering (zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep, vandalisme)**	Bewoners hebben sterk het gevoel dat zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep en vandalisme vaak of soms voorkomen.	Bewoners hebben **significant sterker** het gevoel dat zwerfvuil en verkeerd aangeboden vuilnis vaak of soms voorkomen. De beleving van het voorkomen van hondenpoep en vandalisme is ***stabiel*.**
	Sociale overlast (jongeren, omwonenden, geluid, drugs)	Bijna de helft van de bewoners heeft het gevoel dat overlast van jongeren en omwonenden vaak of soms voorkomen. In mindere mate denkt men dat geluidsoverlast en drugsoverlast voorkomen.	De beleving van overlast door omwonenden is ***stabiel*.** De bewoners geven in 2017 **significant meer** aan vaak of soms overlast te hebben van jongeren en drugs.

Sociale kwaliteit persoonlijk
Bewoners voelen zich niet vaak eenzaam en geven aan voldoende sociale contacten te hebben. Ook hebben ze het gevoel bij iemand van familie/vrienden terecht te kunnen. Men heeft **significant sterker** het idee zich niet vaak eenzaam te voelen en bij iemand terecht te kunnen t.o.v. 2013. Wel heeft men **significant minder sterk** het idee voldoende sociale contacten te hebben.

Sociale kwaliteit van de buurt		
	2017	**2013 – 2017**
Sociale cohesie	Bewoners hebben sterk het gevoel dat men prettig met elkaar omgaat in de wijk, men kan een beroep doen op elkaar, voelt zich thuis bij mensen in de wijk en blijft er graag wonen. Wel geeft men aan minder sterk (helemaal) eens te zijn dat men elkaar goed kent, elkaar helpt en in een gezellige wijk woont.	De beleving van sociale cohesie in de wijk is over het algemeen ***stabiel*.** Wel zijn **significant meer** mensen zijn het (helemaal) eens met dat men elkaar helpt in deze buurt.

Samenleven met verschillen	Voor het samenleven van huishoudens van verschillende etnische afkomst gaven de bewoners een 6,1 (2017).	
Solidariteit	Voor de algemene solidariteit in de wijk gaven bewoners een 5,8 (2017).	

Fysieke kwaliteit van de buurt		
Onderhoud woningen	**2017** De bewoners hebben meer het idee dat woningen in deze wijk goed onderhouden zijn.	**2013 – 2017** **Significant minder** mensen zijn het (helemaal) oneens dat er veel slecht onderhouden woningen staan in de wijk.

Factsheet Schenkel

Veiligheidsbeleving

	2017	2013 – 2017
Voelt zich vaak of soms onveilig	**36%**	In Schenkel is er sprake van een ***significant negatievere*** veiligheidsbeleving.

Vermijdingsgedrag

Vermijdt wel eens onveilige plekken in de wijk.	**30%**	In Schenkel is tussen 2013 en 2017 de mate waarin bewoners onveilige plekken mijden ***significant toegenomen***.

Algemeen buurtoordeel

		2017	2013-2017
7,0 (rapportcijfer 2017)	**Ontwikkeling van de wijk afgelopen jaar.**	Bewoners hebben **significant sterker** het gevoel dat de wijk achteruit is gegaan.	**Significant negatief** verschil met 2013.
	Verwachte ontwikkeling komende jaren.	Bewoners hebben **significant sterker** het gevoel dat de wijk achteruit gaat de komende jaren.	**Significant negatief** verschil met 2013.

Bewoners van de wijk Schenkel hebben sterk het gevoel dat het prettig is wonen in deze wijk, maar ten opzichte van 2013 heeft men in 2017 **significant sterker** het gevoel dat het vervelend is om in deze wijk te wonen. Daarnaast vindt men wel dat je het hebt getroffen als je in deze wijk woont. Men is doorgaans sterk voornemens niet uit deze wijk te verhuizen. Het verhuispotentieel in deze wijk is ***stabiel*.**

Criminaliteit in de buurt

		2017	2013 - 2017
Criminaliteit: inbraak, diefstal, geweld. **6,5** (rapportcijfer 2017)	**Inbraak in woningen.**	De mening over de frequentie van woninginbraken is verdeeld.	De beleving van het voorkomende frequentie van inbraak in woningen is ***stabiel*.**
	Diefstal uit/inbraak/beschadiging auto's.	De mening over de frequentie van inbraak uit en beschadiging van auto's is verdeeld.	De beleving van de frequentie van inbraak uit en beschadiging van auto's is ***stabiel*.**
	Geweldsdelicten	Bewoners hebben sterk het idee dat gewelddelicten niet vaak voorkomen.	De beleving van de frequentie van geweldsdelicten is ***stabiel*.**

Overlast in de buurt			
		2017	**2013 – 2017**
Overlast: verkeer, vandalisme, overig. **6,0** (rapportcijfer 2017)	**Fysieke verloedering (zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep, vandalisme)**	Ruim de helft van de bewoners vindt dat zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis en hondenpoep vaak of soms in de wijk voor komen. Over de frequentie van vandalisme zijn de meningen meer verdeeld.	In 2017 geven **significant meer** mensen aan dat verkeerd geplaatst vuilnis en zwerfvuil 'vaak' of 'soms' voor komt. De beleving van de frequentie van hondenpoep en vandalisme is ***stabiel***.
	Sociale overlast (jongeren, omwonenden, geluid, drugs)	Bewoners hebben het gevoel dat overlast van jongeren, omwonenden en geluid regelmatig in de wijk voor komen. Men heeft minder het gevoel dat overlast van drugs voor komt.	De ervaring van overlast van jongeren, omwonenden en drugs is ***stabiel***. Men ervaart **significant meer** overlast van geluid ten opzichte van 2013.

Sociale kwaliteit persoonlijk
Bewoners voelen zich niet vaak eenzaam en geven aan voldoende sociale contacten te hebben. **Significant meer** mensen zijn het hiermee eens. Men heeft sterk het gevoel bij iemand van familie of vrienden terecht te kunnen. De beleving van de persoonlijke, sociale kwaliteit in deze wijk is ***stabiel.***

Sociale kwaliteit van de buurt		
	2017	**2013 – 2017**
Sociale cohesie	Bewoners hebben sterk het gevoel dat men in de wijk prettig met elkaar omgaat, men er graag blijft wonen, elkaar helpt, men een beroep op elkaar kan doen. Men voelt zich thuis bij mensen in de wijk. De mening over of men elkaar goed kent in de wijk en men in een gezellige wijk woont zijn meer verdeeld.	De beleving van sociale cohesie in de wijk verschilt **significant negatief** ten opzichte van 2013
Samenleven met verschillen	Voor het samenleven van huishoudens van verschillende etnische afkomst gaven de bewoners een 6,0 (2017).	
Solidariteit	Voor de algemene solidariteit in de wijk gaven bewoners een 6,0 (2017).	

Fysieke kwaliteit van de buurt		
Onderhoud woningen	**2017** De bewoners hebben sterk het gevoel dat woningen in deze wijk goed onderhouden zijn.	**2013 – 2017** Toch hebben **significant minder** dit gevoel sinds 2013.

Factsheet Schollevaar Zuid

Veiligheidsbeleving

	2017	2013 – 2017
Voelt zich vaak of soms onveilig	**37%**	In Schollevaar - Zuid is er sprake van een ***stabiele veiligheidsbeleving***.

Vermijdingsgedrag

Vermijdt wel eens onveilige plekken in de wijk.	**36%**	In Schollevaar-Zuid is tussen 2013 en 2017 de mate waarin bewoners onveilige plekken mijden **verminderd**.

Algemeen buurtoordeel

		2017	2013-2017
6,9 (rapportcijfer 2017)	**Ontwikkeling van de wijk afgelopen jaar.**	Bewoners hebben **sterker** het gevoel dat de wijk achteruit is gegaan.	Significant negatief verschil met 2013.
	Verwachte ontwikkeling komende jaren.	Bewoners hebben **minder sterk** het gevoel dat de wijk achteruit gaat de komende jaren. Maar ook **minder sterk** het gevoel dat de wijk vooruit gaat komende jaren.	Significant verschil met 2013. Meer mensen hebben geen mening over de verwachte ontwikkeling.

Bewoners van de wijk Schollevaar-Zuid hebben sterk het gevoel dat het prettig is wonen in deze wijk, deze beleving is ***stabiel.*** Daarnaast vindt men sterker dat je het getroffen hebt als je in deze wijk woont. Zij zijn ook sterker voornemens niet uit deze wijk te verhuizen. Dit is een **significant** positief verschil ten opzichte van 2013.

Onveiligheid in de buurt

		2017	2013 - 2017
Criminaliteit: inbraak, diefstal, geweld. **6,2** (rapportcijfer 2017)	**Inbraak in woningen.**	Bewoners hebben sterk het gevoel dat woninginbraken vaak of soms in hun wijk voorkomen.	Maar ze hebben **significant minder** vaak of soms last van woninginbraken dan in 2013.
	Diefstal uit/inbraak/beschadiging auto's.	Volgens bewoners komt diefstal uit en beschadiging van auto's regelmatig voor.	Maar ze hebben **significant minder** vaak of soms last van diefstal uit en beschadiging van auto's dan in 2013.

	Geweldsdelicten	Bewoners hebben sterk het idee dat gewelddelicten niet vaak voorkomen.	De beleving van het voorkomen van geweldsdelicten is ***stabiel***.

Overlast in de buurt			
		2017	**2013 – 2017**
Overlast: verkeer, vandalisme, overig. **5,8** (rapportcijfer 2017)	**Fysieke verloedering (zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep, vandalisme)**	Ruim de helft van de bewoners vindt dat zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis en hondenpoep vaak of soms voorkomt. Over vandalisme zijn de meningen meer verdeeld.	In 2017 geven **significant meer** mensen aan dat verkeerd geplaats vuilnis en zwerfvuil vaker of soms voorkomt. Hondenpoep en vandalisme komt **significant minder** vaak voor.
	Sociale overlast (jongeren, omwonenden, geluid, drugs)	Bewoners hebben het gevoel dat overlast van jongeren, omwonenden en geluidsoverlast regelmatig voorkomt. En minder het gevoel dat overlast door drugs voorkomt.	De bewoners geven in 2017 **significant minder** aan vaak of soms overlast te hebben van omwonenden en jongeren. En **significant vaker** last te hebben van geluidsoverlast en drugsoverlast sinds 2013.

Sociale kwaliteit persoonlijk
Bewoners voelen zich niet vaak eenzaam en geven aan voldoende sociale contacten te hebben. Zij hebben sterk het gevoel bij iemand van familie/vrienden terecht te kunnen en deze beleving is ***stabiel***. Tussen 2013 en 2017 hebben **significant meer** mensen het idee zich wel eens eenzaam te voelen en meer sociale contacten te willen.

Sociale kwaliteit van de buurt		
	2017	**2013 – 2017**
Sociale cohesie	Bewoners hebben sterk het gevoel dat men prettig met elkaar omgaat in de wijk, men er graag blijft wonen, elkaar helpt, men kan beroep doen op elkaar en voelt zich thuis bij mensen in de wijk.	De beleving van sociale cohesie in de wijk verschilt **significant positief** ten opzichte van 2013

	De mening zijn meer verdeeld over of men elkaar goed kent in de wijk en men in een gezellige wijk woont.	
Samenleven met verschillen	Voor het samenleven van huishoudens van verschillende etnische afkomst gaven de bewoners een 6,3 (2017).	
Solidariteit	Voor de algemene solidariteit in de wijk gaven bewoners een 6,1 (2017).	

Fysieke kwaliteit van de buurt		
Onderhoud woningen	**2017** De bewoners hebben sterk het idee dat woningen in deze wijk goed onderhouden zijn.	**2013 – 2017** De beleving van de fysieke kwaliteit in de wijk is ***stabiel.***

Factsheet Schollevaar Noord

Veiligheidsbeleving		
	2017	**2013 – 2017**
Voelt zich vaak of soms onveilig	**31%**	In Schollevaar-Noord is er sprake van een ***stabiele veiligheidsbeleving***.

Vermijdingsgedrag		
Vermijdt wel eens onveilige plekken in de wijk.	**31%**	In Capelle-west is tussen 2013 en 2017 de mate waarin bewoners onveilige plekken mijden ***stabiel***.

Algemeen buurtoordeel			
		2017	**2013-2017**
7,2 (rapportcijfer 2017)	**Ontwikkeling van de wijk afgelopen jaar.**	Bewoners hebben sterk het gevoel dat de wijk achteruit is gegaan.	Deze beleving is de afgelopen jaren is ***stabiel***.
	Verwachte ontwikkeling komende jaren.	Bewoners hebben sterk het gevoel dat de wijk achteruit gaat de komende jaren.	De verwachte ontwikkeling is de afgelopen jaren ***stabiel.***
Bewoners van de wijk Schollevaar-Noord hebben sterk het gevoel dat het prettig is wonen in deze wijk en dat men het getroffen heeft als je in deze wijk woont. Zij zijn ook niet van plan te verhuizen. De beleving van de wijk is over het algemeen tussen 2013 en 2017 ***stabiel.***			

Criminaliteit in de buurt			
		2017	**2013 - 2017**
Criminaliteit: inbraak, diefstal, geweld. **6,1** (rapportcijfer 2017)	**Inbraak in woningen.**	Bewoners hebben sterk het gevoel dat woninginbraken vaak of soms in hun wijk voorkomen.	De beleving van het voorkomen van inbraak in woningen is ***stabiel.***
	Diefstal uit/inbraak/beschadiging auto's.	Volgens bewoners komt diefstal uit en beschadiging van auto's regelmatig voor.	De beleving van het voorkomen van diefstal uit/ beschadiging van auto's is ***stabiel.***
	Geweldsdelicten	Bewoners hebben sterk het idee dat gewelddelicten niet vaak voorkomen.	De beleving van het voorkomen van geweldsdelicten is ***stabiel.***

Overlast in de buurt			
		2017	**2013 – 2017**
Overlast: verkeer, vandalisme, overig. **5,7** (rapportcijfer 2017)	**Fysieke verloedering (zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep, vandalisme)**	Ruim de helft van de bewoners vindt dat zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis en hondenpoep vaak of soms voorkomt. Van vandalisme hebben ze sterker het gevoel dat het niet voorkomt.	De beleving van fysieke verloedering is tussen 2013 en 2017 op het gebied van voorkomen hondenpoep en vandalisme *stabiel*. In 2017 geven wel **significant meer** mensen aan dat verkeerd geplaats vuilnis en zwerfvuil vaker of soms voorkomt.
	Sociale overlast (jongeren, omwonenden, geluid, drugs)	Bewoners hebben sterk het gevoel dat overlast van jongeren, omwonenden, geluidsoverlast, drugs niet vaak voorkomen.	De beleving van overlast door jongeren, omwonenden, geluid en drugs is ***stabiel***.

Sociale kwaliteit persoonlijk
Bewoners voelen zich niet vaak eenzaam en geven aan voldoende sociale contacten te hebben en hebben sterker het gevoel bij iemand van familie/vrienden terecht te kunnen. De beleving van persoonlijk sociale kwaliteit is tussen 2013 en 2017 ***stabiel***.

Sociale kwaliteit van de buurt		
	2017	**2013 – 2017**
Sociale cohesie	Bewoners hebben sterk het gevoel dat men prettig met elkaar omgaat in de wijk, elkaar kent, elkaar helpt, men kan beroep doen op elkaar, voelen zich thuis bij mensen in de wijk en ervaren de wijk als gezellig en blijven er graag wonen.	De beleving van sociale cohesie in de wijk is over het algemeen ***stabiel*.** **Significant meer** mensen zijn het in 2017 (helemaal) eens met dat mensen op een prettige manier met elkaar omgaan. **Significant minder** mensen zijn het in 2017 (helemaal) eens dat mensen elkaar helpen en in een gezellige wijk wonen.

Samenleven met verschillen **Solidariteit**	Voor het samenleven van huishoudens van verschillende etnische afkomst gaven de bewoners een 6,0 (2017). Voor de algemene solidariteit in de wijk gaven bewoners een 6,2 (2017).	

Fysieke kwaliteit van de buurt		
Onderhoud woningen	**2017** De bewoners hebben meer het idee dat woningen in deze wijk goed onderhouden zijn.	**2013 – 2017** De beleving van de fysieke kwaliteit in de wijk is ***stabiel.***

Veiligheidsbeleving

	2017	2013 – 2017
Voelt zich vaak of soms onveilig	**32%**	In Fascinatio is er sprake van een ***stabiele veiligheidsbeleving***.

Vermijdingsgedrag

Vermijdt wel eens onveilige plekken in de wijk.	**14%**	In Fascinatio is tussen 2013 en 2017 de mate waarin bewoners onveilige plekken mijden ***stabiel.***

Algemeen buurtoordeel

		2017	2013-2017
7,6 (rapportcijfer 2017)	**Ontwikkeling van de wijk afgelopen jaar.**	Bewoners hebben sterker het gevoel dat de wijk achteruit is gegaan.	Deze beleving is ***stabiel.***
	Verwachte ontwikkeling komende **jaren.**	Bewoners hebben sterker het gevoel dat de wijk de komende jaren achteruit zal gaan.	Deze beleving is ***stabiel***.

Bewoners van de wijk fascinatio hebben het gevoel dat het prettig is wonen in deze wijk en dat men het getroffen heeft als men in deze wijk woont. Zij zijn doorgaans ook niet van plan te verhuizen uit deze wijk**.** Men heeft sinds 2013 **significant sterker** het gevoel dat het in deze wijk prettig wonen is en dat je het getroffen hebt als je in deze wijk woont. Het verhuispotentieel in de wijk is ***stabiel.***

Criminaliteit in de buurt

		2017	2013 - 2017
Criminaliteit: inbraak, diefstal, geweld. **5,6** (rapportcijfer 2017)	**Inbraak in woningen.**	Bewoners hebben sterk het gevoel dat woninginbraken vaak of soms in hun wijk voorkomen.	Deze beleving van de frequentie van woninginbraken is ***stabiel***.
	Diefstal uit/inbraak/beschadiging auto's.	Volgens bewoners komt diefstal uit/inbraak en beschadiging van auto's regelmatig voor in hun wijk.	De beleving van de frequentie van diefstal uit/ beschadiging van auto's is ***stabiel***.
	Geweldsdelicten	Bewoners hebben sterk het idee dat geweldsdelicten niet vaak voorkomen in hun wijk.	De beleving van de frequentie van geweldsdelicten is ***stabiel***.

Overlast in de buurt			
		2017	**2013 – 2017**
Overlast: verkeer, vandalisme, overig. **6,3** (rapportcijfer 2017)	**Fysieke verloedering (zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep, vandalisme)**	Bewoners hebben sterk het gevoel dat zwerfvuil, verkeerd aangeboden vuilnis, hondenpoep vaak of soms in de wijk voor komen. Men heeft minder sterk het idee dat vandalisme in de wijk voor komt.	De beleving van de frequentie van verkeerd aangeboden vuilnis is ***stabiel*.** Men heeft **significant sterker** het gevoel dat vandalisme, hondenpoep en zwerfvuil in de wijk voor komt.
	Sociale overlast (jongeren, omwonenden, geluid, drugs)	Bewoners hebben het gevoel dat overlast van jongeren en geluid regelmatig voor komen. Men denkt in mindere mate dat overlast van omwonenden en drugs voor komen.	De beleving van sociale overlast door omwonenden is ***stabiel*.**

Sociale kwaliteit persoonlijk
Een kwart van de bewoners geeft aan zich wel eens eenzaam te voelen en meer sociale contacten te willen. Ze hebben doorgaans wel het gevoel bij iemand van familie/vrienden terecht te kunnen. De beleving van de persoonlijke sociale kwaliteit is ***stabiel.***

Sociale kwaliteit van de buurt		
	2017	**2013 – 2017**
Sociale cohesie	Bewoners hebben sterk het gevoel dat men in de wijk prettig met elkaar omgaat, men kan een beroep op elkaar kan doen. Men voelt zich ook thuis bij mensen in de wijk en blijft er graag wonen. Wel stemt men in mindere mate in met dat men elkaar goed kent, elkaar helpt en in een gezellige wijk woont.	**Significant meer** mensen zijn het (helemaal) eens met dat men op een prettige manier met elkaar omgaat, graag blijft wonen in de buurt en elkaar goed kent.
Samenleven met verschillen	Voor het samenleven van huishoudens van verschillende etnische afkomst gaven de bewoners een 6,9 (2017).	
Solidariteit	Voor de algemene solidariteit in de wijk gaven bewoners een 6,5 (2017).	

Fysieke kwaliteit van de buurt		
Onderhoud woningen	**2017** De bewoners hebben het idee dat woningen in deze wijk goed onderhouden zijn.	**2013 – 2017** Deze beleving is ***stabiel.***

Bijlage 2 – Specifieker meten van veiligheidsbeleving

In deze bijlage zijn de vragen opgenomen zoals deze zijn voorgelegd aan het Online Burgerpanel van de gemeente Capelle aan den IJssel in 2018. De beschrijvende statistieken van de meeste vragen zijn reeds door I&O research gerapporteerd (2018). De vragen zijn grotendeels afkomstig uit het promotieonderzoek van Spithoven (2017a) en gebaseerd op wetenschappelijke theorie en kwalitatief onderzoek. Onderstaande vragen betreffen dan ook het volledige antwoord op de tweede deelvraag.

1| Voelt u zich weleens onveilig?	**Is dat vaak, soms of zelden?**				
	vaak	soms	zelden	weet ik niet	geen antwoord
☐ ja → ☐ nee	☐	☐	☐	☐	☐

2| Voelt u zich weleens onveilig in:		**Is dat vaak, soms of zelden?**				
		vaak	soms	zelden	weet ik niet	geen antwoord
1. uw buurt ?	☐ ja → ☐ nee	☐	☐	☐	☐	☐
2. Capelle a/d IJssel?	☐ ja → ☐ nee	☐	☐	☐	☐	☐
3. de Nederlandse samenleving?	☐ ja → ☐ nee	☐	☐	☐	☐	☐

3a\| Heeft u zich in <u>de afgelopen twaalf maanden</u> zorgen gemaakt om zelf slachtoffer van criminaliteit te worden?

Ja	Nee	Weet ik niet	Geen antwoord
☐	☐	☐	☐

3b\| <u>Ongeveer</u> hoe vaak heeft u zich in de afgelopen twaalf maanden zorgen gemaakt om zelf slachtoffer van criminaliteit te worden?

	Weet ik niet	Geen antwoord
Ongeveer _____ keer (*a.u.b. invullen*)	☐	☐

3c\| Hoe bezorgd was u <u>de laatste keer</u> toen u zich hier zorgen over maakte?

Zeer bezorgd	Behoorlijk bezorgd	Een beetje bezorgd	Amper bezorgd	Weet ik niet	Geen antwoord
☐	☐	☐	☐	☐	☐

4|Bent u de afgelopen 12 maanden (eens of vaker) slachtoffer van criminaliteit geworden?

☐ ja → ☐ nee	*s.v.p. kort beschrijven waarvan*	geen antwoord ☐

5| Hoe groot is denkt u de kans dat u in de <u>komende 12 maanden</u> zelf slachtoffer wordt van criminaliteit?

geen kans	hele kleine kans	kleine kans	geen kleine / geen grote kans	grote kans	hele grote kans	geen antwoord
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6| Stel dat u zelf oog in oog met criminaliteit komt te staan, denkt u dat u uzelf zo nodig met fysiek geweld kunt verdedigen?

zeker niet	waarschijnlijk niet	waarschijnlijk wel	zeker wel	weet ik niet	geen antwoord
☐	☐	☐	☐	☐	☐

7| Hoe vaak denkt u dat criminaliteit voorkomt in:

	nooit	zelden	soms	vaak	weet ik niet	geen antwoord
1. uw buurt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Capelle a/d IJssel?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. de Nederlandse samenleving?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8| Wat is volgens u de meest voorkomende soort criminaliteit in:

		weet ik niet	geen antwoord
1. uw buurt?	*s.v.p. invullen*	☐	☐
2. Capelle aan den IJssel?	*s.v.p. invullen*	☐	☐
3. de Nederlandse samenleving?	*s.v.p. invullen*	☐	☐

9| In hoeverre is criminaliteit volgens u een probleem in:

	geen probleem	heel klein probleem	klein probleem	geen klein / geen groot probleem	groot probleem	heel groot probleem	geen antwoord
1. uw buurt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Capelle a/d IJssel?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. de Nederlandse samenleving?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10| In hoeverre is criminaliteit een probleem voor <u>uzelf</u>?

geen probleem	heel klein probleem	klein probleem	geen klein / geen groot probleem	groot probleem	heel groot probleem	geen antwoord
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11| In hoeverre vindt u dat u <u>zelf</u> invloed heeft op het verkleinen van uw kans om slachtoffer van criminaliteit te worden?

geen invloed	heel weinig invloed	weinig invloed	niet weinig / niet veel invloed	veel invloed	heel veel invloed	geen antwoord
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12a|Zijn er situaties of locaties in <u>uw buurt</u> die u op sommige tijdstippen vermijdt om uw kans op slachtofferschap van criminaliteit te verkleinen?

☐ ja →		geen antwoord
☐ nee	*s.v.p. situatie of locatie kort beschrijven*	☐

12b|Zijn er situaties of locaties <u>elders</u> in Capelle a/d IJssel die u op sommige tijdstippen vermijdt om uw kans op slachtofferschap van criminaliteit te verkleinen?

☐ ja →		geen antwoord
☐ nee	*s.v.p. situatie of locatie kort beschrijven*	☐

13| Vindt u dat in de <u>afgelopen</u> 5 jaar:	afgenomen	gelijk gebleven	toe-genomen	weet ik niet	geen antwoord
1. uw kans om slachtoffer van criminaliteit te worden is afgenomen, gelijk is gebleven of is toegenomen?	☐	☐	☐	☐	☐
2. de criminaliteit in uw buurt is afgenomen, gelijk is gebleven of is toegenomen?	☐	☐	☐	☐	☐
3. de criminaliteit in Capelle a/d IJssel is afgenomen, gelijk is gebleven of is toegenomen?	☐	☐	☐	☐	☐
4. de criminaliteit in de Nederlandse samenleving is afgenomen, gelijk is gebleven of is toegenomen?	☐	☐	☐	☐	☐

14\| Wilt u aangeven in hoeverre u het met de volgende stellingen <u>over uw buurt</u> eens of oneens bent?

	sterk mee eens	mee eens	niet mee eens / niet mee oneens	mee oneens	sterk mee oneens	geen antwoord
1. In mijn buurt leven we langs elkaar heen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ik heb <u>geen</u> behoefte aan contact met buren.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Mijn buurt is in korte tijd sterk negatief veranderd.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Veel mensen in mijn buurt hebben een andere achtergrond dan ik.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Ik vertrouw mijn buren.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15| Wilt u aangeven in hoeverre u het met de volgende stellingen eens of oneens bent?	sterk mee eens	mee eens	niet mee eens / niet mee oneens	mee oneens	sterk mee oneens	geen antwoord
1. Ik reageer snel angstig op situaties.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ik ga meestal van het ergste uit.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Ik ben eigenlijk <u>niet</u> zo bezig met de kans dat ik het slachtoffer van criminaliteit word.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. Andere mensen lopen meer kans om het slachtoffer van criminaliteit te worden dan ik.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Ik wil liever niet nadenken over de kans dat ik slachtoffer van criminaliteit word.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. De straffen in Nederland zijn te licht.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Nederland is sterk negatief veranderd.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Ik maak mij zorgen over waar het met Nederland naartoe gaat.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Politici hebben ons voorgaande jaren veel beloofd maar niets waar gemaakt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16| In welke mate maakt u zich zorgen over ___ in Nederland?

	geen zorgen	hele lichte zorgen	lichte zorgen	sterke zorgen	hele sterke zorgen	weet ik niet	geen antwoord
1. de normen en waarden van mensen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. de komst van mensen uit het buitenland	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. de individualisering	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. de werkloosheid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. de politiek	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. verharding	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. extreme ideeën van mensen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. de invloed van Europa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. de invloed van internationale spanningen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. de kans op een terroristische aanslag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

- ACHTERGRONDVRAGEN -	
A1| Wat is uw geslacht?	
☐ Man ☐ Vrouw ☐ Geen antwoord	
A2| Wat is uw leeftijd?	
_____ jaar ☐ Geen antwoord	
A3| Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?	
☐ Geen opleiding ☐ Lagere school of basisonderwijs, VBO, LBO, MULO of ULO. ☐ MAVO, VMBO of MBO ☐ HAVO, HBO, VWO of WO ☐ Geen antwoord	
A4 | In welke wijk binnen de gemeente Capelle a/d IJssel woont u?	
☐ Capelle-West en 's-Gravenland ☐ Middelwatering-Oost ☐ Oostgaarde-Noord ☐ Schollevaar-Zuid ☐ Rivium en Fascinatio	☐ Middelwatering-West ☐ Oostgaarde-Zuid ☐ Schenkel ☐ Schollevaar-Noord en Hoofdweg ☐ Geen antwoord
A5| Waar zijn uw ouders geboren?	
Moeder	***Vader***
☐ Nederland ☐ Elders in Europa (exclusief Turkije), Noord Amerika, Australië, Nieuw-Zeeland, Nieuw-Guinea, Indonesië of Japan. ☐ Afrika, Latijns-Amerika, Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije ☐ Geen antwoord	☐ Nederland ☐ Elders in Europa (exclusief Turkije), Noord Amerika, Australië, Nieuw-Zeeland, Nieuw-Guinea, Indonesië of Japan. ☐ Afrika, Latijns-Amerika, Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije ☐ Geen antwoord
A6| Welke omschrijving past het beste bij u?	
☐ Werkende met betaald werk / zelfstandige ☐ Vrijwilliger ☐ Huisvader of huisman / huismoeder of huisvrouw ☐ Gepensioneerd of met de VUT	☐ Werkloos ☐ Arbeidsongeschikt ☐ Scholier of studerende ☐ Geen antwoord

A7| Stel dat er volgende maand verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden zijn, op welke partij zou u dan stemmen?	
☐ Christen-Democratisch Appèl (CDA)	☐ Partij voor de Vrijheid (PVV)
☐ ChristenUnie (CU)	☐ Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)
☐ Democraten 66 (D66)	☐ Socialistische Partij (SP)
☐ GroenLinks (GL)	☐ Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)
☐ Partij van de Arbeid (PvdA)	☐ 50Plus (50PLUS)
☐ Partij voor de Dieren (PvdD)	☐ DENK
☐ Forum voor Democratie (FVD)	☐ Weet ik nog niet

A8| Heeft u nog opmerkingen of aanvullingen op wat er in deze vragenlijst is behandeld?
s.v.p. invullen